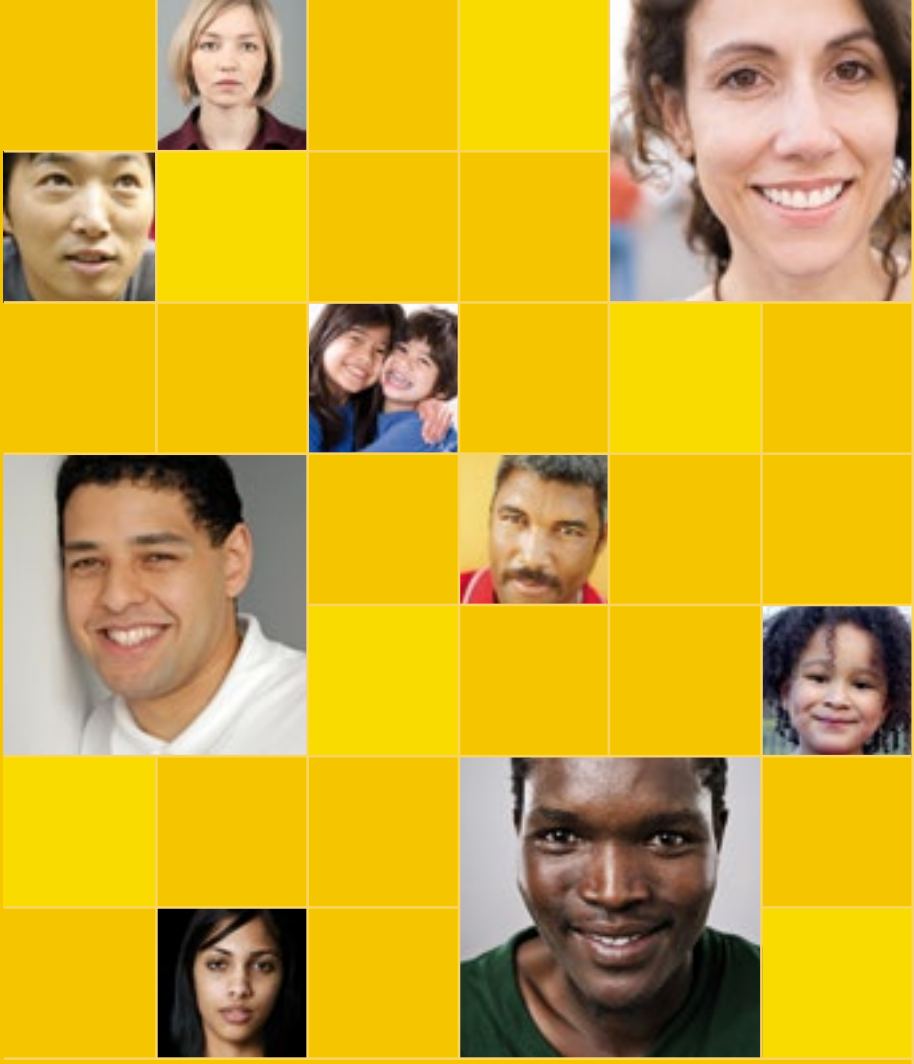

Leven in **België**

Gids voor nieuwkomers in Brussel en Wallonië

FRANSE GEMEENSCHAP

Wallonië

Hoe werkt deze gids?

Afbeelding en kleur duiden het hoofdstuk aan

Titel van het hoofdstuk

Diensten

Ik ben net in België aangekomen. Wat moet ik eerst in orde brengen?

Het belangrijkste is dat je jouw statuut in België begrijpt en dat je te weten komt of je een verblijfsvergunning kan krijgen en tegen welke voorwaarden.

Elke situatie is anders en de procedures kunnen moeilijk te begrijpen zijn.

Vraag zo snel mogelijk advies door je situatie uit te leggen bij een dienst die nieuwkomers helpt (zie hoofdstuk 'Informatie en advies').

Wie beslist of ik een verblijfsvergunning krijg?

In de meeste gevallen zal de Dienst Vreemdelingenzaken (een deel van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken) beslissen of je de toelating krijgt om in België te blijven of niet. Soms zal de gemeente je 'contactpersoon' zijn en moet je via haar diensten je verblijfsvergunning aanvragen. Een andere keer zal je aanvraag rechtstreeks bij de Dienst Vreemdelingenzaken gedaan worden.

Als je migrant zonder papieren bent, heb je recht op **'dringende medische hulp'**.

In alle gevallen (behalve als de wet het anders voorschrijft) moet je de documenten tonen die bewijzen wie je bent (identiteitskaart, paspoort,…).

Hoe lang is mijn verblijfsvergunning geldig? Wanneer moet ik ze vernieuwen?

Als je de toelating krijgt om in België te blijven, zal het document dat je krijgt meestal voor een beperkte duur zijn (met eventueel de mogelijkheid om te verlengen).

Belangrijk! Als je je verblijfsvergunning wil vernieuwen, contacteer dan het gemeentebestuur minstens 45 dagen vóór de datum waarop je vergunning vervalt.

Let op: bij de meeste procedures geven de eerste documenten die je krijgt geen recht om buiten België te reizen. Daarvoor is een geldig paspoort nodig. Informeer je dus goed vóór je gaat reizen.

Moet ik mij op de gemeente laten inschrijven?

Ja. Vanaf het moment dat je in een gemeente gaat wonen, moet je in elk geval naar het gemeentehuis (de gemeente) gaan om je te laten inschrijven.

Dit moet je doen ten laatste acht dagen na je aankomst in België.

Wanneer je inschrijving is aangevraagd, zal een wijkagent komen nakijken of je echt op het adres woont dat je opgegeven hebt.

De meeste gemeenten hebben een website waarop je veel nuttige informatie vindt. Je kan ook telefoneren naar de gemeente om praktische inlichtingen te vragen voor je er naartoe gaat.

Zijn deze administratieve procedures echt zo belangrijk?

Zeker. Je bent verplicht uitnodigingen, oproepen en brieven van openbare besturen en instellingen te beantwoorden.

De uiterste datum waarop je een formaliteit moet uitvoeren zal in de brief staan. Deze datum moet je zeker respecteren, en als je ergens opgeroepen bent moet je er persoonlijk naartoe gaan. Als je dit niet doet, riskeer je een sanctie. Je kan zelfs uit het gemeentelijk register **geschrapt** worden, je verblijfsvergunning verliezen of zelfs het recht om in België te verblijven verliezen.

Belangrijke documenten verstuur je best met een **aangetekende brief**.

Dit betekent dat je tips of advies krijgt.

Dit is informatie voor migranten zonder papieren.

Dit toont waar belangrijke informatie staat.

Dit vertelt je bij welke organisatie of op welke website je meer informatie vindt.

Dit woord wordt uitgelegd in de woordenlijst aan het einde van deze gids.

Inhoud

Inleiding 5

Hoe gebruik je deze gids 6

Basisrechten 7

België 13

Diensten 17

Werken 21

Wonen 27

Gezondheid 34

Onderwijs 39

Familie 47

Samen leven 53

Geld 57

Informatie en advies 61

Woordenlijst 67

Leven in België!

Zich aanpassen en zijn plaats vinden in een nieuwe samenleving is een grote uitdaging.

Van zodra je hier aankomt, krijg je te maken met veel veranderingen en zal je dingen beleven die je waarschijnlijk nooit eerder beleefde.

Zoals van al de Belgen, wordt ook van jou verwacht dat je de regels volgt die ons gemeenschappelijk leven organiseren. En net als alle andere 'nieuwkomers' in de samenleving zal je veel dingen moeten doen: administratieve zaken in orde brengen, de taal leren, je inschrijven bij de sociale zekerheid, je vroeger behaalde diploma's geldig laten verklaren,…

Daarom hebben we – in Brussel en in Wallonië, meestal samen met plaatselijke verenigingen en openbare diensten – een welkomstbeleid voor nieuwe immigranten. Dit moet helpen om jullie volop te laten deelnemen aan het economisch, sociaal en cultureel leven van onze Gewesten.

Je plaats vinden in België kan tijd vragen, vooral als je niet de juiste informatie hebt en als je je rechten en plichten, en de procedures die je moet volgen, niet goed kent.

Met deze gids 'Leven in België' willen we je basisinformatie geven over hoe onze samenleving werkt, en je eerste stappen in ons land vergemakkelijken. In deze gids vertellen we je ook waar je nog meer nuttige informatie en begeleiding vindt.

We weten dat deze gids niet al je vragen beantwoordt. Maar hij verduidelijkt wel hoe de Belgische samenleving werkt, en we hopen dat hij je zal helpen bij je eerste stappen op Belgische bodem.

We wensen je veel leesplezier.

Fadila LAANAN

Minister van cultuur, audiovisuele media, gezondheid en gelijke kansen in de Franse Gemeenschap

Eliane TILLIEUX

Waals minister van gezondheid, maatschappelijk welzijn en gelijke kansen

Rudi VERVOORT

Minister, lid van het college van de Franse Gemeenschapscommissie (Cocof), belast met de sociale cohesie

Hoe gebruik je deze brochure?

Wat – en voor wie – is deze gids? Deze gemakkelijk te gebruiken gids wil vreemdelingen en mensen van niet-Europese origine die net in Franstalig België zijn aangekomen, helpen bij hun eerste stappen in dit land.

Waarom? Het is heel belangrijk dat je als nieuwkomer je omgeving goed leert kennen. Want zo kan je goed georganiseerd en rustig beginnen aan de nieuwe fase in je leven. Deze praktische gids wil dit voor jou vergemakkelijken.

Hoe? Deze gids geeft je al de informatie die je nodig hebt en vertelt je welke eerste stappen je moet nemen bij je aankomst in het land. Hij geeft ook **advies** en **verwijst je naar plaatsen waar je hulp of meer informatie vindt.**

De gids is ingedeeld in **tien hoofdstukken.** Die stellen vragen en geven antwoorden over de tien onderwerpen die nu voor jou belangrijk zijn (zoals werk, wonen en gezondheid).

De diensten die deze gids beschrijft zijn er voor mensen die legaal in België verblijven. Een aantal diensten zijn ook beschikbaar voor **mensen zonder papieren.** Dan vermeldt de gids dit duidelijk.

De gegeven informatie gaat over Franstalig België (Brussel en Wallonië).

Deze gids zal niet al je vragen kunnen beantwoorden. Maar daarvoor bestaan nog vele andere lokale middelen, en veel plaatsen waar nieuwkomers informatie en begeleiding vinden. Vraag informatie bij de centra die je vindt in het hoofdstuk **'Informatie en advies'** of op de plaats waar je deze brochure kreeg.

Veel informatie krijg je ook door te praten met de mensen die je ontmoet in je wijk, je dorp, op het werk, op school of tijdens je vrije tijd.

Belangrijk

De informatie in deze gids was up-to-date in januari 2012. Ze komt van diverse bronnen en is zo geschreven dat iedereen ze begrijpt. Ze vervangt daarmee absoluut geen wettelijke teksten, politieke verklaringen of officiële programma's. Wil je toegang tot de meest recente informatie, bezoek dan de websites die je vindt in het hoofdstuk 'Informatie en advies' of contacteer de vermelde locaties.

waardigheid

individuele vrijheid

gelijke rechten

solidariteit

participatie

Basisrechten

België is een rechtsstaat en een democratie die ieders mensenrechten e

De Staat garandeert de naleving van de wet. De Staat mag alleen handelen als de **Grondwet** 📖 of de wet haar dit toelaat. Ze is georganiseerd volgens het principe van de scheiding van de machten. Vooral justitie is onafhankelijk van de regering.

België is een Staat die functioneert met **regels** en **procedures**.

België is een neutrale Staat, dit betekent een Staat waar de openbare macht gescheiden is van de religieuze (godsdienstige) macht. De openbare diensten moeten neutraal zijn.

De Staat wil dat de rechten van haar burgers gerespecteerd worden. Als beslissingen hen schaden, dan mogen zij die betwisten in de rechtbank.

België is een **constitutionele en parlementaire monarchie…**

…die werkt volgens het principe van de **representatieve democratie.**

De macht wordt gedeeld door de koning en het parlement.

- Het **parlement** is de wetgevende macht: het werkt wetten uit en stemt ze.
- De **uitvoerende macht** past de wetten toe die het parlement heeft gestemd. Ze is in handen van de koning en de regering.
- Deze machten zijn vastgelegd in de **Grondwet**.

In een **representatieve democratie** verkiest het volk vertegenwoordigers die in hun plaats de macht uitoefenen.

De **verkiezingen** zijn het eerste niveau waarop burgers deelnemen aan het gemeenschappelijke leven.

- Er zijn verkiezingen voor de verschillende machtsniveaus in België: Europees, federaal, voor de gewesten en gemeenschappen, provinciaal en gemeentelijk.
- Belgische burgers van 18 jaar en ouder zijn verplicht om te stemmen bij deze verkiezingen.
- Burgers van lidstaten van de Europese Unie (EU) mogen deelnemen aan de Europese en gemeentelijke verkiezingen. Om te stemmen moeten ze zich inschrijven in hun gemeente.
- Mensen uit niet-EU-lidstaten mogen deelnemen aan de verkiezingen voor de gemeente als zij minstens 5 jaar legaal in België verblijven. Om te stemmen moeten zij zich inschrijven in hun gemeente.

en **burgerrechten** beschermt.

Deze rechten zijn bijvoorbeeld het recht op leven, het verbod op foltering, slavernij en dwangarbeid. Deze rechten zijn absoluut (de Staat mag ze niet veranderen).

De democratie is gebaseerd op de actieve deelname van burgers aan het openbare leven in al zijn vormen: politieke en juridische instellingen, sociale dialoog, de pers, verenigingen en deelname aan het lokale leven.

België is een democratie gebaseerd op pluralisme 🕮**.**

Pluralisme betekent dat verschillende meningen en overtuigingen naast elkaar bestaan. Maar ook dat er **dialoog** en **debatten** zijn tussen deze meningen en overtuigingen.

Iedereen heeft het recht te behoren tot een vereniging 🕮 om zo de samenleving te proberen veranderen, medeburgers te helpen of politieke beslissingen te beïnvloeden.

Burgers hebben het **recht om te staken**, te **betogen** en om petities te tekenen.

Alle burgers zijn gelijk in rechten en

Mannen en vrouwen zijn gelijk.
Mannen en vrouwen hebben dezelfde rechten en dezelfde plichten, met name:
– om te werken en voor de sociale zekerheid,
– om te stemmen,
– om een bankrekening te hebben,
– om beslissingen te nemen over de woonplaats,
– in verband met de kinderen,
– bij een scheiding of uit elkaar gaan.

Elke vorm van **discriminatie** 🕮 is verboden. Bijvoorbeeld voor de toegang tot:
– werk,
– een woonplaats,
– administratieve diensten,
– privé-diensten.

Alle personen hebben recht op een gelijke bescherming door de wet. Elke vreemdeling die in België is, geniet de bescherming van personen en goederen, behalve als de wet het anders voorziet.

Er zijn een aantal basisvrijheden die de Staat beschermt, met name:
– de individuele vrijheid,
– het recht op een privé en familiaal leven,
– het recht om zijn levensstijl en beroep te kiezen.
Iedereen heeft recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering, vereniging en godsdienst.

De wet bevestigt en beschermt:
– het recht om te leven,
– het recht om te trouwen,
– het recht om waardig te sterven,
– het recht om vrijwillig een zwangerschap te onderbreken.

De rechten en vrijheden van het individu worden uitgeoefend met respect voor die van anderen en voor het algemeen welzijn. Dus de Staat kan deze rechten en vrijheden beperken. Zo kan je de vrijheid van geloof niet gebruiken om de schoolwetten te overtreden. En zo geeft de vrijheid van meningsuiting niet het recht om een persoon of groep van personen te beledigen.

Zie woordenlijst pagina 67

in waardigheid

Iedereen heeft recht op menselijke waardigheid, vooral op:
– een eerlijk loon,
– sociale zekerheid,
– gezondheidszorg,
– sociale, medische en juridische hulp,
– een goede woning,
– een gezonde omgeving en
– culturele en sociale ontwikkeling.

Een systeem van solidariteit zorgt ervoor dat je deze rechten kunt gebruiken, met name de solidariteit tussen de actieve bevolking en de ouderen, tussen wie werk heeft en wie werkloos is, tussen wie kinderen heeft en wie er geen heeft, tussen wie gezond is en wie ziek is.

Dit systeem zorgt er ook voor dat wie een handicap heeft en wie geen bestaansmiddelen heeft, hulp krijgt. (**gegarandeerd minimuminkomen en sociale bijstand** 🕮)

wallonië

gewesten

provincie

vlaanderen

europa

federaal

brussel

gemeenten

gemeenschappen

België

België is een federale Staat. Ze bestaat uit

Een **federale staat**: de macht om te beslissen is verdeeld tussen de federale autoriteiten, de gemeenschappen en gewesten, die elk hun eigen parlement en regering hebben.

De federale Staat beslist over zaken van nationaal belang (zoals diplomatie, leger, justitie, financiën, sociale zekerheid en een groot deel van de volksgezondheid)

10 provincies en 589 gemeenten

De **gemeente** is de instelling het dichtst bij de inwoners. Je zal contact hebben met de gemeente waar je woont voor een aantal belangrijke zaken in je dagelijks leven, zoals een geboorte, huwelijk en overlijden, cultuur, jongeren- en sportactiviteiten, het milieu, gezondheid, onderwijs, werk en opleiding.

De gemeente regelt vele diensten (politie, school, crèches, straten,…). Het is ook de plaats waar je veel administratieve formaliteiten en procedures regelt.

Drie gemeenschappen

De gemeenschappen beslissen over zaken die met taal te maken hebben: cultuur, onderwijs, jeugdprogramma's,…

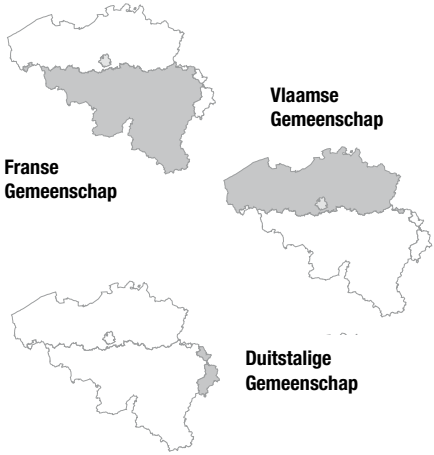

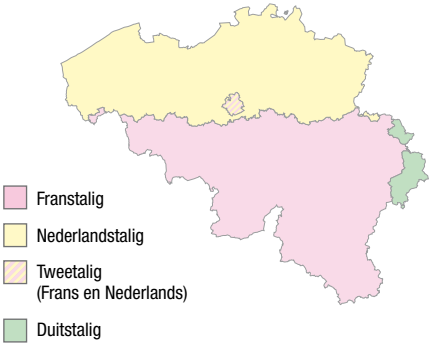

3 gemeenschappen en 3 gewesten.

Drie gewesten

De gewesten beslissen over zaken die te maken hebben met economische ontwikkeling, werk en grondgebied (ruimtelijke ordening, huisvesting, milieu, landbouw, transport, economie, toegepast onderzoek,…)

Aan Franstalige kant beslissen de Franse Gemeenschapscommissie (**COCOF** 📖) in Brussel en het Waalse Gewest ook over bijstand aan mensen, professionele opleiding, sociale integratie en toerisme.

Aan Nederlandstalige kant zijn de gemeenschappen en gewesten samengesmolten.

België is lid van de Europese Unie.

De munteenheid is de euro (€).

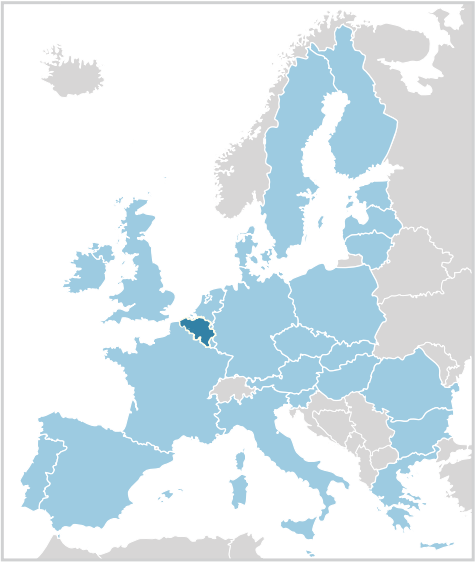

inschrijving

gemeente

verblijfsvergunning

administratieve formaliteiten

documenten

je statuut in België begrijpen

Diensten

Ik ben net in België aangekomen. Wat moet ik eerst in orde brengen?

Het belangrijkste is dat je jouw statuut in België begrijpt en dat je te weten komt of je een verblijfsvergunning kan krijgen en tegen welke voorwaarden.

Elke situatie is anders en de procedures kunnen moeilijk te begrijpen zijn.

Vraag zo snel mogelijk advies door je situatie uit te leggen bij een dienst die nieuwkomers helpt (zie hoofdstuk 'Informatie en advies').

Wie beslist of ik een verblijfsvergunning krijg?

In de meeste gevallen zal de Dienst Vreemdelingenzaken (een deel van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken) beslissen of je de toelating krijgt om in België te blijven of niet. Soms zal de gemeente je 'contactpersoon' zijn en moet je via haar diensten je verblijfsvergunning aanvragen. Een andere keer zal je aanvraag rechtstreeks bij de Dienst Vreemdelingenzaken gedaan worden.

In alle gevallen (behalve als de wet het anders voorschrijft) moet je de documenten tonen die bewijzen wie je bent (identiteitskaart, paspoort,…).

Hoe lang is mijn verblijfsvergunning geldig? Wanneer moet ik ze vernieuwen?

Als je de toelating krijgt om in België te blijven, zal het document dat je krijgt meestal voor een beperkte duur zijn (met eventueel de mogelijkheid om te verlengen).

Belangrijk! Als je je verblijfsvergunning wil vernieuwen, contacteer dan het gemeentebestuur minstens 45 dagen vóór de datum waarop je vergunning vervalt.

Let op: bij de meeste procedures geven de eerste documenten die je krijgt geen recht om buiten België te reizen. Daarvoor is een geldig paspoort nodig. Informeer je dus goed vóór je gaat reizen.

Moet ik mij op de gemeente laten inschrijven?

Ja. Vanaf het moment dat je in een gemeente gaat wonen, moet je in elk geval naar het gemeentehuis (de gemeente) gaan om je te laten inschrijven.

Dit moet je doen ten laatste acht dagen na je aankomst in België.

Wanneer je inschrijving is aangevraagd, zal een wijkagent komen nakijken of je echt op het adres woont dat je opgegeven hebt.

➔ De meeste gemeenten hebben een website waarop je veel nuttige informatie vindt. Je kan ook telefoneren naar de gemeente om praktische inlichtingen te vragen voor je er naartoe gaat.

Zijn deze administratieve procedures echt zo belangrijk?

Zeker. Je bent verplicht uitnodigingen, oproepen en brieven van openbare besturen en instellingen te beantwoorden.

De uiterste datum waarop je een formaliteit moet uitvoeren zal in de brief staan. Deze datum moet je zeker respecteren, en als je ergens opgeroepen bent moet je er persoonlijk naartoe gaan. Als je dit niet doet, riskeer je een sanctie. Je kan zelfs uit het gemeentelijk register **geschrapt** 🕮 worden, je verblijfsvergunning verliezen of zelfs het recht om in België te verblijven verliezen.

Belangrijke documenten verstuur je best met een **aangetekende brief** 🕮.

Welke belangrijke documenten zal ik nodig hebben?

In België zijn er veel administratieve documenten. Sommige zijn verplicht, andere zijn nodig om toegang te krijgen tot bepaalde diensten of activiteiten.

Bewaar je originele documenten goed en maak er fotokopieën van. Bijvoorbeeld van de documenten in verband met je identiteit, verblijf, familiale toestand, van je contracten, post, facturen en ontvangstbewijzen die te maken hebben met je werk, gezondheid, woonplaats.

Document	Waar kan je het krijgen?
Identiteitskaart	Gemeentebestuur
Uittreksel uit de geboorteakte	Gemeentebestuur van de gemeente waar je geboren bent
Paspoort	Ambassade of consulaat van jouw land van herkomst
Certificaat van goed zedelijk gedrag (vooral gevraagd bij het zoeken naar werk)	Gemeentebestuur
Gezinssamenstelling (vooral gevraagd bij de inschrijving voor lessen)	Gemeentebestuur
SIS-kaart (sociale identiteitskaart)	Mutualiteit (naar keuze), zie hoofdstuk 'Gezondheid'
Arbeidskaart	Gewestelijk bestuur (Brussel of Wallonië), zie hoofdstuk 'Werken'

Wat als ik niet akkoord ga met een beslissing van de Staat?

Bij administratieve procedures zijn er vaak mogelijkheden om in beroep te gaan. Deze mogelijkheden staan vermeld in de brieven die u de beslissingen meedelen (op de achterzijde).

In vele gemeenten en openbare instellingen bestaan er ook diensten voor **bemiddeling**.

Voor meer informatie: www.ombudsman.be

Zie woordenlijst pagina 67

rechten arbeidsovereenkomst opleiding
arbeidskaart
werk zoeken
zelfstandige
werkloosheid gelijkschakeling van diploma's
loon
syndicaten

Werk en opleiding

Door te werken kan je jezelf en je familie onderhouden, gemakkelijker integreren in de samenleving en andere mensen ontmoeten.

Heb ik het recht om te werken?

Zowel vrouwen als mannen hebben het recht om te werken en vrij een beroep te kiezen. Toch moeten bepaalde personen die niet de Belgische nationaliteit hebben, eerst een arbeidskaart hebben voor ze mogen werken.

Contacteer je gemeentebestuur om te weten of je met jouw verblijfsvergunning een **arbeidskaart** nodig hebt. Er zijn namelijk meerdere soorten verblijfsvergunningen met verschillende voorwaarden.

➔ Meer informatie:

- Waals Gewest: www.emploi.wallonie.be (Franstalig)
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: www.brussel.irisnet.be

Elke job moet aangegeven worden en het arbeidsrecht respecteren.

Als je geen verblijfsvergunning hebt, dan heb je geen toelating om te werken.

Word ik werknemer of zelfstandige?

Als je een arbeidskaart hebt dan kan je, afhankelijk van het soort arbeidskaart, werken als werknemer of als zelfstandige.

Als je een job vindt als **werknemer**, dan moet je werkgever je een schriftelijke **arbeidsovereenkomst** laten ondertekenen, waarin de werkuren staan, het loon, eventuele voordelen, wanneer het loon wordt uitbetaald, de duur van het contract, het soort contract,…

Een **zelfstandige** werkt niet onder het gezag van een werkgever. Hij of zij heeft een speciaal statuut voor de sociale zekerheid. Zelfstandigen kunnen bijvoorbeeld werken in winkels, op markten, in vrije beroepen (advocaat, architect, apotheker, dokter,…), in de ambachtelijke sector, landbouw en veeteelt. Voor bepaalde beroepen zijn er specifieke voorwaarden.

➔ Voor informatie en begeleiding:
www.ucm.be (Franstalig)

In principe moet elke vreemdeling die een zelfstandige activiteit wil uitoefenen een beroepskaart bekomen.

➔ Voor meer informatie:
http://economie.fgov.be/nl/

Wat zijn mijn rechten en plichten als werknemer?

Als werknemer heb je het recht:

- het loon te krijgen dat voorzien is in je arbeidsovereenkomst en door de bedrijfssector van je werkgever,
- beschermd te zijn zoals voorzien is in de wetten en overeenkomsten,
- je aan te sluiten bij een vakbond,
- een gezonde en veilige werkomgeving te hebben.

Je werkgever moet je meerdere documenten geven: een arbeidsovereenkomst, arbeidsreglement en de documenten die je betalingen en prestaties weergeven. Let op: als je werkgever je deze documenten niet geeft, dan is het mogelijk dat hij je 'in het zwart' laat werken.

Als werknemer ben je verplicht:

- het arbeidsreglement, met onder andere de werkuren, te respecteren,
- je werk eerlijk en correct uit te voeren.

Wat is een syndicaat?

Een syndicaat – ook wel vakbond genoemd – vertegenwoordigt de werknemers van een bedrijf en verdedigt hun belangen. Het syndicaat komt tussen de werkgever en werknemers wanneer er een conflict is over de toepassing van reglementen en

overeenkomsten over individuele en gezamenlijke werkomstandigheden. Een syndicaat kan je rechten verdedigen op het vlak van werk en werkloosheid.

Om door een syndicaat beschermd te worden, moet je er lid van zijn en dus lidgeld betalen. Er bestaan verschillende syndicaten.

➔ Een syndicaat bij jou in de buurt vind je op hun website:

- ABVV-FGTB (Algemeen Belgisch Vakverbond): www.abvv.be
- ACV - CSC (Algemeen Christelijk Vakverbond): www.acv-online.be
- ACLVB - CGSLB (Liberale vakbond): www.aclvb.be

Ik heb een arbeidskaart en zoek werk. Waarmee begin ik?

Eerst en vooral moet je je als werkzoekende inschrijven bij de dienst voor arbeidsvoorziening van je streek.

- Woon je in **Brussel**: **ACTIRIS**, www.actiris.be
- Woon je in **Wallonië**: **FOREM**, www.forem.be
- Woon je in **Vlaanderen**: **VDAB**, www.vdab.be
- Woon je in de **Duitstalige Gemeenschap**: **ADG**, www.adg.be

Waar vind ik werkaanbiedingen?

Je vindt werkaanbiedingen (vacatures) bij VDAB, ACTIRIS, FOREM en ADG, in de kranten en op job-websites op het internet.

➔ In Brussel kan je ook terecht bij een 'werkwinkel' of 'mission locale':

- **www.werkwinkel.be**
- **www.mission-locale.be (Franstalig)**

Je kan je ook inschrijven in privé-interimkantoren.

Je kan ook begeleiding krijgen bij je zoektocht naar werk.

➔ Contacteer VDAB, ACTIRIS, FOREM of ADG.

Brutoloon en nettoloon: wat is het verschil?

Het loon of salaris dat in je arbeidsovereenkomst staat, is je brutoloon. Het nettoloon is wat je uiteindelijk rechtstreeks van je werkgever krijgt. Als je werkt wordt een deel van je loon niet uitbetaald. Dat deel gaat naar de sociale zekerheid en naar de belastingen. De bijdragen voor sociale zekerheid gaan naar een fonds dat dient

om de gezondheidskosten te betalen, maar ook het vervangingsinkomen bij ziekte, arbeidsongeval, werkloosheid en pensioen, en de kinderbijslag. De belastingen betalen de openbare diensten waarvan jij als burger geniet (zoals school en politie). Dit solidariteitsmechanisme maakt ook het systeem van sociale bijstand (OCMW) mogelijk.

Wanneer krijg je werkloosheidssteun?

Als je je werk verliest, kan je dankzij de sociale zekerheid onder bepaalde voorwaarden steun (een uitkering) krijgen. Dan zal een openbare instelling – de Hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen of HVW – of één van de hierboven genoemde syndicaten jou die uitkering betalen. ➔ Vraag meer informatie bij je syndicaat of bij HVW (www.hvw.fgov.be).

Wat is niet-aangegeven werk?

We spreken over niet-aangegeven werk (of 'zwartwerk') wanneer de werkgever de werknemer niet inschrijft in het personeelsregister en zijn aanwerving niet aangeeft bij de sociale zekerheid, zodat de werkgever geen sociale bijdragen en belastingen betaalt.

Niet-aangegeven werk is niet wettelijk.

Het verzwakt het algemene solidariteitsmechanisme, doordat geld dat naar de sociale

zekerheid en belastingen zou moeten gaan, verduisterd wordt. De werkgever en werknemer riskeren grote boetes. De zwartwerker is niet beschermd als hij ziek is of een ongeval heeft. Hij heeft geen recht op werkloosheidsuitkering, pensioen,... Hij heeft ook geen garantie dat hij het loon krijgt waarop hij recht heeft. Hij is niet beschermd tegen ontslag en kan op elk moment aan de deur gezet worden.

Hoe verhoog ik mijn kansen om werk te vinden?

Werkgevers vragen bijna altijd om je bekwaamheid te bewijzen met een diploma of getuigschrift. Als je een origineel diploma uit jouw land hebt, dan kan je onder bepaalde voorwaarden de **gelijkschakeling** 🕮 van dit diploma bekomen.

➔ **De instellingen die je vindt in het hoofdstuk 'Informatie en advies' kunnen je inlichtingen geven.**

Voor bepaalde beroepen kan je je vakbekwaamheid officieel en gratis laten erkennen (valideren).

➔ Meer informatie: www.cvdc.be (Franstalig)

Als je geen diploma hebt of als jouw diploma niet erkend is, kan je je kansen om werk te vinden vergroten door een opleiding te volgen. Zo zal je een getuigschrift behalen dat je bekwaamheid bewijst.

Goed Frans spreken (en Nederlands, vooral in Brussel) en je bekwaamheid verbeteren met een opleiding zal je helpen om werk te vinden.

Er bestaan veel beroepsopleidingen voor volwassenen, met name taallessen en professionele opleidingen die leiden tot een diploma of andere getuigschriften.

➔ Contacteer zeker een opleidingsadviseur bij de volgende organisaties:

- In Brussel: de VDAB, ACTIRIS of (Franstalig): Bruxelles-Formation, www.mission-locale.be
- In Wallonië: (Franstalig) FOREM of een 'mission régionale pour l'emploi' (www.mirec.net/mires.html)
- Service d'information sur les études et les professions (Franstalig): www.siep.be

Zie woordenlijst pagina 67

sociale verhuurkantoren

sociale woning

buren

degelijke woning

recht op een woonst

privéwoning

huurwaarborg

huren

Wonen

Welke soorten woningen bestaan er?

Er zijn twee soorten woningen om te huren: de privéwoning en de sociale woning.

Bij een sociale woning wordt de **huur** 🕮 berekend op basis van de inkomsten van de huurders. Het is de Staat die zorgt voor sociale woningen. Bij het toestaan van zo'n woning houdt zij rekening met sociale en economische factoren. Er zijn meestal lange wachtlijsten en je moet een bepaalde procedure volgen.

De meeste huurwoningen zijn privéwoningen. Daarvoor mag de eigenaar de huur vrij bepalen.

Meestal is de eerste woning die je na je aankomst in België huurt een privéwoning.

Welke belangrijke documenten zijn nodig?

Er moet een **schriftelijk huurcontract** worden opgemaakt, dat de eigenaar en huurder ondertekenen. Dit bepaalt wat de duur is van het contract, de huur(prijs), speciale voorwaarden,… Het moet ook wettelijke bijlagen bevatten.

Let op voor bedrog:

- Lees het contract heel goed, en zorg dat je weet wat je moet betalen of doen. Onderteken niets als je twijfelt en vraag advies.
- Let op voor de bijkomende **lasten** 🕮. Kijk na of die kosten in de huurprijs zitten of niet.
- Let ook op de voorwaarden die bepalen hoe je het contract kunt stopzetten.

Opgelet: de eigenaar moet **het huurcontract laten registreren**. Als je daaraan twijfelt, kan je dit ook zelf laten doen. Laat je hierbij adviseren.

We raden je aan een **plaatsbeschrijving** 🕮 op te maken waarin je schade of problemen in de woning noteert.

Wat zijn mijn rechten als huurder?

Leven in een woning die in goede staat, gezond en veilig is.
Een woning moet veilig zijn en aan bepaalde voorwaarden voor comfort beantwoorden. In de wet staan duidelijke regels over veiligheid, hygiëne, de minimale inrichting en brandveiligheid.

Niet alle eigenaars respecteren deze regels en daar kunnen ze boetes voor krijgen. Daarvoor moet je een klacht indienen.

De eigenaar kan niet alleen beslissen om een huurder uit huis te zetten. Bij een conflict kan alleen een vrederechter beslissen dat je uit de woning moet.

In sommige gevallen kan de eigenaar het contract opzeggen als hij- of zijzelf, of iemand van zijn of haar familie in de woning wil wonen. Dan moet de eigenaar wel de wettelijke opzegtermijn respecteren.

Recht op privacy: de eigenaar mag de woning niet binnenkomen zonder dat de huurder dit toelaat.

Wat zijn mijn plichten als huurder?

De maandelijkse huur en kosten op tijd betalen. Je huurprijs is bepaald in het huurcontract, voor de duur van het contract. De eigenaar heeft het recht de huurprijs één keer per jaar te verhogen volgens de **inflatie** 🕮 (indexatie).

Laat zeker eens nakijken of de nieuwe huurprijs wettelijk in orde is.

Een huurwaarborg 🕮 betalen als de eigenaar dit vraagt.

Wanneer je in een huis of appartement gaat wonen, kan de eigenaar je een huurwaarborg vragen. Die mag niet hoger zijn dan 2 maanden huur (of 3 maanden als je in stukken betaalt). De waarborg wordt normaal gestort op een **geblokkeerde rekening** 🕮.

Je betaalt de huurwaarborg best niet cash.

De woning in goede staat houden, dit wil zeggen regelmatig onderhoudswerk doen zodat de woning niet kapot gaat en alles blijft zoals bij het begin.

De huurder moet 'normaal onderhoud' doen in de privégedeeltes van de woning (de verwarmingsketel onderhouden, wastafel ontstoppen, buizen beschermen tegen het vriezen,…) en schade herstellen die hij of zij veroorzaakt (zoals gebroken ramen, gaten in de muren, losgeraakte wastafels).

De eigenaar snel (per aangetekende brief) verwittigen als je problemen opmerkt in de woning.

Belangrijk. De eigenaar moet de werken uitvoeren die nodig zijn door normaal gebruik (zoals opnieuw behangen na 9 jaar) en door ouderdom (bijvoorbeeld een oude verwarmingsketel vervangen). Hij of zij moet grote herstellingen uitvoeren (wankele trap, kapotte of gevaarlijke elektrische installatie,…) behalve als die nodig zijn doordat de huurder zaken niet goed onderhouden heeft.

Als de eigenaar weigert de werken te doen, zorg er dan voor dat je hem of haar schriftelijk (per aangetekende brief) laat weten wat het probleem is.

De eigenaar verwittigen (je 'opzeg geven') als je de woning wil verlaten.

De voorwaarden en termijn om een woning te verlaten zijn afhankelijk van welk soort contract je hebt ondertekend.

Vraag voldoende inlichtingen. Meestal beschermt een contract van lange duur (9 jaar) de huurder beter. Vaak moet je minstens drie maanden voor je de woning verlaat schriftelijk je opzeg geven.

Geen verbouwingen of herstellingswerken doen zonder toestemming van de eigenaar.

De hal (en het trottoir als je op het gelijkvloers woont) onderhouden en de regels voor afval respecteren (hoe je moet sorteren en weggooien).

Let op! De wet verbiedt het sluikstorten van afval: het is verboden afval op straat en in de natuur te gooien, zelfs als daar al afval ligt. Hierop staan hoge boetes.

→ Waar vind je de regels in verband met afval?

- In Brussel: www.bruxelles-proprete.be
- In Wallonië: de meeste gemeenten delen informatiebrochures uit en kalenders met de datums waarop ze afval ophalen. Contacteer je gemeente hiervoor.

→ Meer informatie over huren: download de (Franstalige) gids voor een goede relatie tussen huurder en eigenaar op conseilsuperieurlogement.be.

Wat doe ik als ik een conflict heb met de eigenaar?

Probeer een probleem altijd eerst rechtstreeks met de eigenaar op te lossen. Bevestig in een aangetekende brief waarover je precies akkoord of niet akkoord ging.

Bij een groot conflict kan de vrederechter een uitspraak doen. **Je kan hiervoor advies vragen aan een advocaat (zie 'Wettelijke bijstand' in het hoofdstuk 'Informatie en advies').**

Hoe vind ik een huurwoning?

Een privéhuurwoning kan je vinden in kranten zoals Le Vlan, in gratis brochures van immobiliën- (vastgoed) kantoren en op websites zoals www.immoweb.be en www.vlan.be. Ga ook eens rondwandelen: op woningen die te huur zijn hangen affiches met 'Te huur' of 'A louer'.

Je kan je gratis inschrijven in één of meerdere immobiliënkantoren of sociale verhuurkantoren.

➔ Vraag bij je gemeente waar het dichtstbijzijnde sociaal verhuurkantoor is. Sommige verenigingen of het OCMW kunnen je helpen. Je kan ook terecht bij:

- voor Brussel: Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij, www.slrb.be
- voor Wallonië: Société wallonne du logement, www.swl.be (Franstalig)

Waar vind ik advies?

Er bestaan verenigingen die de rechten van de huurder beschermen en die jou kunnen begeleiden en adviseren. Vele steden en gemeenten hebben ook een dienst die informatie en advies geeft over wonen.

➔ Contacteer je gemeente voor meer informatie.

Zie woordenlijst pagina 67

apotheek

mutualiteit

ziekenhuis

SIS-kaart

dringende medische hulp

handicap

dokter van wacht

medisch centrum

gezinsplanning

Gezondheid

Ik leef in België. Heb ik recht op gezondheidszorg?

In België heeft iedereen recht op gezondheidszorg. De mutualiteiten betalen een deel van deze zorg. Mensen die geen mutualiteit hebben, hebben recht op medische bijstand van het OCMW of op 'dringende medische hulp** 🕮'.**

Let op: mensen met een toeristisch of een tijdelijk werkvisum behoren niet tot deze categorie; zij moeten zelf zorgen voor hun gezondheidszorg.

Moet ik mij aansluiten bij een mutualiteit? Waarvoor dient de mutualiteit?

Een mutualiteit is een privéorganisatie die medische zorgen helemaal of gedeeltelijk terugbetaalt. Zij betaalt een uitkering als je door ziekte of invaliditeit niet meer kunt werken en beantwoordt jouw vragen over gezondheidszorg.

Als je dit kunt, moet je je inschrijven bij een mutualiteit.

Als je niet verzekerd kan zijn bij de mutualiteit, dan bestaat er een systeem dat via het OCMW betaalt voor jouw gezondheidszorg.

Als je migrant zonder papieren bent, heb je recht op **'dringende medische hulp'** 🕮.

Welke mutualiteit kies ik? Hoeveel kost het? Hoe sluit ik me aan?

Er zijn meerdere mutualiteiten. Allemaal bieden ze ongeveer dezelfde diensten aan. In het algemene systeem moet je geen bijdrage betalen. Die wordt van het loon afgehouden (sociale bijdrage) of geïnd via overeenkomsten met andere instellingen.

De mutualiteiten bieden ook een bijkomende verzekering aan. Die betaalt bepaalde kosten terug die de basisverzekering niet terugbetaalt. Deze verzekering is verplicht en te betalen.

➔ Kijk op de volgende websites om een kantoor in jouw buurt te vinden:

- www.socmut.be
- www.cm.be
- www.mloz.be

Hoe werkt het systeem van terugbetaling?

Als je een dokter bezoekt, geeft die jou een attest dat bewijst dat je hem of haar bezocht hebt. Als je dit attest aan je mutualiteit geeft, betaalt die je – helemaal of gedeeltelijk – terug wat je aan de dokter betaalde. Over het algemeen wordt een deel van de medische kosten door de mutualiteit betaald en het andere deel door jou. Dat is ook zo voor medicijnen (geneesmiddelen), hoewel je maar voor bepaalde medicijnen een terugbetaling

krijgt. In dat geval betaal je bij de apotheek een verlaagde prijs.

Wat zijn mijn rechten als patiënt?

- **Je mag zelf je dokter kiezen en op elk moment veranderen.**
- **Je hebt het recht geïnformeerd te worden over je gezondheidstoestand, mogelijke behandelingen en risico's.**
- **Vóór een behandeling start, moet de dokter je vragen of je akkoord gaat.**
- **Je mag vragen om je medisch dossier in te kijken.**
- **Je hebt recht op het medisch beroepsgeheim.**

Als je moeilijkheden hebt om de taal te spreken of te begrijpen, kan je hulp vragen van een vertaler of tolk. Vraag ernaar bij het ziekenhuis, medisch centrum,…

Wie contacteer ik als ik een medisch probleem heb of me niet goed voel?

Ga eerst bij een huisdokter (huisarts). Hij of zij zal je naar een specialist of naar het ziekenhuis sturen als dat nodig is.

➔ Als je niet weet waar je een huisarts vindt, vraag dan inlichtingen bij een apotheek bij jou in de buurt.

Ga niet naar de spoeddienst van het ziekenhuis voor al je gezondheidsproblemen, maar enkel voor heel dringende gevallen. De huisarts die je bezoekt kan je vertellen wat je moet doen.

Je kan best altijd bij dezelfde dokter gaan. Op die manier kennen en vertrouwen jullie elkaar en kan hij of zij altijd jouw medisch dossier bijwerken.

Wanneer moet ik naar het ziekenhuis?

Als je huisarts vindt dat je een specialist moet zien, dan kan hij of zij je naar een ziekenhuis sturen. De meeste ziekenhuizen hebben een polikliniek waar je een specialist kan bezoeken. Daar zijn bijvoorbeeld consultaties bij tandartsen, oogartsen en kinesisten. Deze consultaties gebeuren op bepaalde uren en meestal op afspraak. Je kan er dus niet terecht voor een dringend geval.

En wat als ik 's avonds of in het weekend ziek word?

Als je 's avonds, 's nachts of in het weekend ziek wordt, kan je bij een 'dokter van wacht' gaan, of hem of haar vragen om bij jou te komen als je te ziek bent om naar daar te gaan.

➔ Om de dokter van wacht in jouw buurt te vinden, telefoneer je naar je eigen dokter. Een antwoordapparaat zal je het nummer van de dokter van wacht geven.

De dokter van wacht zal zien of jouw probleem erg en dringend is en je in dat geval adviseren om naar de spoeddienst van een ziekenhuis te gaan.

➔ In Brussel kan je ook SOS Médecins contacteren op 02/513.02.02
www.sosmedecins.be

Zijn er nog plaatsen waar ik me kan laten behandelen?

Je kan je ook laten behandelen in een **wijkgezondheidscentra** bij jou in de buurt. Daar kan je huisartsen bezoeken, sociaal assistenten, psychologen, tandartsen, gynaecologen en kinderartsen.

➔ **Zie www.maisonmedicale.org (Franstalig)**

De meeste mutualiteiten hebben ook poliklinieken waar je huisartsen, tandartsen, gynaecologen, kinderartsen en andere specialisten kan bezoeken.

➔ **Contacteer je mutualiteit voor meer informatie.**

Waar kan ik terecht met problemen als koppel of over seksualiteit?

Bij een **centrum voor gezinsplanning** kan je tegen een betaalbare prijs een dokter bezoeken en advies krijgen van specialisten over voorbehoedsmiddelen (contraceptie), seksualiteit, abortus, seksueel overdraagbare aandoeningen en partnergeweld. Deze specialisten moeten

het beroepsgeheim respecteren, ook voor minderjarigen.

➔ www.loveattitude.be (Franstalig)
www.caw.be (Nederlandstalig)

In België heeft een vrouw het recht om te beslissen of zij kinderen wil of niet en om voorbehoedsmiddelen te gebruiken.

Wanneer een vrouw zwanger wordt zonder het te willen, mag zij beslissen om een abortus te hebben voor het einde van de twaalfde week.

Ik slaap slecht, heb angsten, ben depressief. Wie kan me helpen?

Het kan helpen om met een specialist te praten over slaapproblemen, paniekaanvallen, heimwee, eenzaamheid, trauma's die je herbeleeft,… In België zal de huisarts in die gevallen vaak adviseren om professionele hulp te zoeken. Ook voor kinderen kan psychologische hulp goed zijn. Bijvoorbeeld als zij problemen hebben op school of als zij zich plots anders gedragen.

➔ Informeer je over de diensten bij jou in de buurt, zoals centra voor geestelijke gezondheidszorg. Of praat erover met je huisarts.

Ik heb een handicap. Waar vind ik hulp voor mezelf en mijn gezin?

Als je een handicap hebt, is het misschien moeilijk om je te verplaatsen, werk te vinden, relaties aan te gaan, zelfstandig te zijn,… Er bestaan organisaties die mensen met een handicap helpen en hen advies geven. Zij kunnen jou en je gezin begeleiden.

➔ Meer informatie (Franstalig):
- in Brussel: Phare (Personne Handicapée Autonomie Recherchée), www.phare-irisnet.be
- in Wallonië: AWIPH (Agence Wallonne pour l'intégration des Personnes Handicapées), www.awiph.be

Welke documenten zijn belangrijk voor mijn gezondheid?

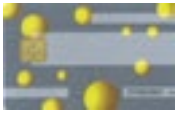

SIS-kaart of sociale identiteitskaart. Hierop staan al jouw gegevens die nuttig zijn voor de sociale zekerheid. Je moet deze kaart tonen bij de apotheek, in het ziekenhuis en bij de mutualiteit. Je vraagt ze aan bij de mutualiteit.

Kleefbriefje: hierop staan jouw gegevens van de mutualiteit. Je moet dit briefje kleven op de documenten voor de mutualiteit (het attest van de dokter en voorschriften voor medicijnen). ➔ Je vraagt kleefbriefjes aan bij de mutualiteit.

Voorschrift: hierop schrijft de dokter welke medicijnen en zorgen je nodig hebt. Je toont het voorschrift bij de apotheek als je de medicijnen gaat kopen. De meeste geneesmiddelen zal je hierdoor minder duur betalen, omdat je mutualiteit een deel ervan betaalt aan de apotheek.

Attest medische zorgen: attest dat de dokter je geeft na je bezoek (consultatie). Dit geef je aan de mutualiteit om een deel terug te krijgen van de prijs die je betaalde voor de consultatie.

Europese Ziekteverzekeringskaart: voor Europese burgers of burgers van landen die internationale overeenkomsten hebben gesloten voor de ziektekostenverzekering.

Telefoonnummers in geval van nood?

- **Dringende medische hulp, ziekenwagen en brandweer: 100 of 112**
- **Politie: 101**
- **Antigifcentrum: 070/245.245**

Schrijf deze noodnummers op een kaartje en neem dit kaartje overal mee.

Zie woordenlijst pagina 67

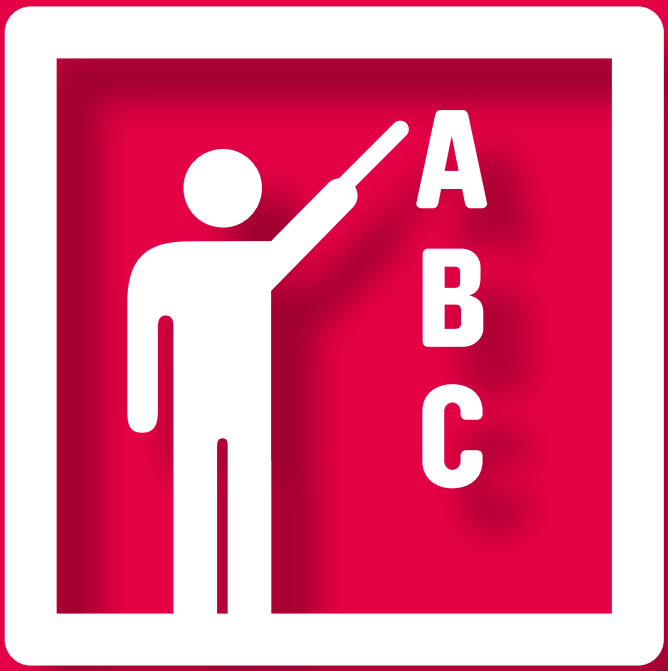

inschrijving

problemen

schoolagenda

kleuterschool

gratis onderwijs

buitenschoolse activiteiten

schoolplicht

oudervereniging en

Onderwijs

In België zijn kinderen verplicht naar school te gaan van 6 tot 18 jaar. Ze mogen naar school vanaf de leeftijd van 2,5 jaar.

Ouders moeten ervoor zorgen dat hun kinderen regelmatig op school zijn.

Ook kinderen van families zonder papieren zijn verplicht naar school te gaan. Ze moeten er ingeschreven zijn en regelmatig gaan.

De meeste scholen zijn gemengd: meisjes en jongens gaan naar dezelfde scholen en volgen er samen de lessen.

Hoe is het onderwijs in België georganiseerd?

De school is in drie delen onderverdeeld:

- **kleuterschool:** voor kinderen van 2,5 tot en met 5 jaar,
- **lagere school:** voor kinderen vanaf 6 jaar,
- **secundaire (middelbare) school:** voor kinderen vanaf 12 jaar.

Moet mijn zoontje van 3 jaar naar school gaan?

Vóór de lagere school is er de kleuterschool, waar kinderen vanaf 2,5 jaar naartoe kunnen.

In de **kleuterschool** leert je kind de school en andere kinderen kennen. Op deze leeftijd leren jonge kinderen heel snel. Hierdoor leren ze ook gemakkelijk Frans of Nederlands, wat ze in de lagere school nodig zullen hebben.

We raden echt aan je kind vanaf 3 jaar naar school te laten gaan. Het is niet verplicht, maar wel heel nuttig voor de rest van zijn of haar schooltijd.

Moet mijn dochtertje van 7 jaar naar school gaan? En mijn zoon van 16, moet die nog naar school?

Ja, vanaf 6 jaar en tot 18 jaar is de school verplicht.

Op 6-jarige leeftijd start de **lagere school.** Na de zes leerjaren van de lagere school krijgt het kind een diploma om naar de secundaire school te mogen gaan.

Na de lagere school, rond 12 jaar, beginnen kinderen in de **secundaire school**. Vanaf het derde jaar zijn verschillende richtingen mogelijk:

- studeren om hogere studies te doen (overgangsonderwijs),
- een beroep leren (kwalificatieonderwijs),
- een eerder praktische opleiding volgen, deels op school en deels in een bedrijf.

Opgelet: wanneer je kind in de secundaire school een studierichting kiest, denk dan zeker na over welke beroepen je kind later graag zou hebben. Zorg dat je kind zich, met de studierichting die je kiest, kan voorbereiden op die beroepen.

➔ Aarzel niet om advies te vragen aan de leerkrachten (leraars en leraressen), directie en het **CLB of PMS-centrum** 🕮 in de school van je kind. Zij kunnen je een richting helpen kiezen.

Als je kind aan het einde van de secundaire school slaagt, krijgt het een diploma. Hiermee zal het zich kunnen inschrijven in het hoger onderwijs of werk gaan zoeken (zie hoofdstuk ‘Werken’).

Wat met de inschrijving?

Nadat je in België bent aangekomen, kan je best snel een school zoeken en je kind inschrijven. Maak daarvoor een afspraak in de school.

Als je de taal moeilijk spreekt of begrijpt, ga dan naar de school met een tolk of met iemand die kan vertalen. Je kan ook de hulp vragen van een gespecialiseerde vertaler of tolk. Vraag hiernaar in de school.

Alle kinderen hebben het recht zich in een school in te schrijven: zowel Belgische als buitenlandse kinderen, met of zonder papieren. De school mag maar in één geval weigeren om een kind in te schrijven, en dat is wanneer er geen plaats meer is.

Ook kinderen zonder verblijfsvergunning of visum moeten zich inschrijven en regelmatig naar school gaan.

Let op! Het eerste jaar van het secundair onderwijs is een beetje anders.

➔ Vraag inlichtingen bij de school waar je kind is ingeschreven of waar je het wil inschrijven, of surf naar

- www.inscriptions.cfwb.be (voor Franstalige scholen)
- of http://onderwijs.vlaanderen.be/leren/(voor Nedelandstalige scholen)

Hoe kies ik een school voor mijn kind? Wat is belangrijk?

Je kan de school vrij kiezen.

Het is belangrijk dat je een school kiest waar je voelt dat jij en je kind welkom zijn. Bezoek meerdere scholen. Vraag raad aan andere gezinnen, aan je buren. Vraag of je de directie kan ontmoeten, of je de school kan bezoeken, en of je met een of meerdere leerkrachten kan praten.

De meeste ouders kiezen de school van hun kinderen op basis van de ligging ervan. Maar dat is niet het enige dat belangrijk is.

Officiële of vrije school?

In Franstalig België is de Franse Gemeenschap verantwoordelijk voor het onderwijs en de financiering ervan. De scholen worden ofwel rechtstreeks door de Gemeenschap georganiseerd, ofwel door een lokale openbare instelling (de provincie of **COCOF** 📖, de stad of gemeente), ofwel door een privé-instelling. Deze 'inrichtende machten' zijn verantwoordelijk voor de filosofie van de school, haar organisatie en onderwijsaanpak.

Alle **officiële scholen** (die georganiseerd zijn door openbare instellingen) hebben bepaalde principes en waarden (zoals het zoeken naar waarheid, wetenschappelijke objectiviteit, openheid en tolerantie) zonder voorrang te geven aan een bepaalde filosofie of godsdienst. Er worden lessen zedenleer of godsdienst gegeven, volgens de keuze van de ouders.

Veel **vrije scholen** hebben een godsdienstige achtergrond (vooral katholiek maar er zijn ook joodse, protestantse en islamitische scholen). Bepaalde vrije scholen zijn neutraal of georganiseerd rond een bepaald project.

Alle Waalse en Brusselse scholen die erkend (en dus gefinancierd) zijn door de Franse Gemeenschap, geven lessen die hetzelfde

niveau en dezelfde soort kennis en vaardigheden aanleren.

Verwar vrije scholen niet met privéscholen! Privéscholen kunnen lesgeven met de erkenning van een andere overheid (zoals het baccalaureaat in Frankrijk) of ze kunnen goedgekeurd zijn door de Belgische overheid maar in een andere taal dan het Frans of het Nederlands lesgeven. Aan privéscholen moeten ouders betalen om hun kind in te schrijven. Daarom zijn deze scholen veel duurder.

Franstalige of Nederlandstalige school in Brussel?

In Brussel kan je kiezen tussen Franstalig en Nederlandstalig onderwijs voor je kind. Het is belangrijk dat je als ouder nadenkt over wat best is voor je kind. Eens je de taal en school hebt gekozen, is het best dat je kind op dezelfde plaats blijft.

➔ Vraag bij je gemeente naar de lijsten van de verschillende soorten scholen, en naar de inschrijvingsdata van de lagere scholen.

Moet ik betalen om mijn kinderen op school in te schrijven?

De inschrijving in een school van de Franse Gemeenschap is gratis.

Let op! Voor sommige diensten en schoolmateriaal kan het zijn dat je moet betalen, bijvoorbeeld voor de middaglunch, opvang of studie na de schooluren, culturele en sportieve activiteiten, fotokopieën, boeken en materiaal. Dit zijn de schoolkosten.

Als een school geld vraagt voor de inschrijving, dan heb je het recht dit te weigeren.

Vraag goed na wat de schoolkosten zijn, want die verschillen van school tot school. Als je financiële problemen hebt, vraag dan om met de directie te praten en samen een oplossing te zoeken.

Er bestaat financiële hulp (een 'studiebeurs') voor kinderen in het secundair onderwijs.
➔ Vraag informatie bij de school van je kind.

Wie kan op mijn kind letten buiten de schooluren?

De scholen organiseren **opvang** voor de kinderen van 3 tot 12 jaar, voor en na de lessen. Hiervoor moet je meestal betalen.

De scholen organiseren ook **studie** waar kinderen hun huiswerk, sport en culturele activiteiten kunnen doen.

Buiten de school bestaan er ook vele **buitenschoolse activiteiten** voor kinderen en jongeren (zoals sport, zang, dans, muziek, tekenen en creatieve expressie).
➔ De school van je kind kan je meer informatie geven.

Vraag vooraf naar de prijzen, want die verschillen van activiteit tot activiteit en van vereniging tot vereniging.

Tijdens de schoolvakanties kan je je kind inschrijven in een vakantiecentrum, op een stage of in een kinderdagverblijf.
➔ Vraag informatie in de school van je kind, bij je gemeente, bij Kind en Gezin of het Office de la Naissance et l'Enfance (ONE).

Bepaalde mutualiteiten geven financiële ondersteuning.

Hoe kan ik mijn kind op school helpen?

Het beste wat je voor je kind kan doen, is zijn of haar schoolwerk volgen: de leraren en leraressen (leerkrachten) ontmoeten, tijd vrijmaken, je kind aanmoedigen om de huistaken te maken en het daarbij begeleiden, hem of haar vragen hoe het gaat op school, de **schoolagenda** 🕮 nakijken,…

In alle scholen zijn er **oudercontacten**. Ga hier naartoe, zelfs als dit moeilijk is voor jou, door de taal en de onbekende omgeving. Je zal hier kennismaken met de leerkrachten en hen kunnen helpen om je kind beter te leren kennen. Je zal ook beter begrijpen wat er op school gebeurt. En je kan er hulp vragen aan andere ouders.

Er zijn oudervereningingen die de ouders de kans geven om hun mening te geven en te reageren op wat er op school gebeurt. Vraag hierover informatie op school.

Sommige scholen geven speciale ondersteuning en taallessen (Frans) voor minderjarige nieuwkomers in onthaalklassen ('classes passerelles').

Ook buiten de school kan je kind begeleiding krijgen (bijvoorbeeld bij de 'écoles de devoirs').
➔ Meer informatie: surf naar www.ffedd.be (Franstalig) of google 'huiswerkbegeleiding'.

Wat doe ik als mijn kind problemen heeft op school?

Sommige scholen hebben oplossingen voor leerlingen met problemen.

Je kan vragen om met de leerkrachten te bespreken wat er kan gebeuren om je kind te helpen.

Als de problemen blijven duren of heel ernstig zijn, zullen de leerkracht en de school je doorverwijzen naar gespecialiseerde diensten die kunnen helpen, zoals **PMS-centra of CLB's** 📖 en de 'écoles de devoirs'.

Als je kind een handicap heeft of specifieke leerproblemen, bestaan er speciale scholen vanaf de kleuterschool.

Waar vind ik andere informatie?

Wanneer je je kind inschrijft op school, zal de directie je informatie geven en kan je vragen stellen. Als je de taal niet goed spreekt, probeer dan iemand mee te nemen die voor jou kan vertalen.

➔ Je vindt veel informatie op de (Franstalige) website van de Franse Gemeenschap: www.enseignement.be

Zie woordenlijst pagina 67

koppel

wettelijk samenwonen

uit elkaar gaan

huwelijk

bemiddeling

scheiding

geboorte

opvang voor kinderen

zwangerschap

Familie

We wonen samen maar willen niet trouwen. Kan dat?

Ja. In België leven vele koppels samen zonder dat ze getrouwd (gehuwd) zijn. Dit heet **'ongehuwd samenwonen'**. Als je wil samenwonen zonder te trouwen maar toch financiële zekerheid wil voor de twee partners dan kan je **wettelijk samenwonen.**
➔ Contacteer je gemeente voor meer informatie.

We zijn een koppel en we willen trouwen. Wat moeten we doen?

Als jullie willen trouwen moet je vier voorwaarden respecteren:

- **minstens 18 jaar oud zijn,**
- **alle twee akkoord gaan om te trouwen,**
- **geen te dichte familieband hebben,**
- **nog niet getrouwd zijn.**

Je moet je wens om te trouwen kenbaar maken bij de gemeente van één van de twee partners.

Enkel het burgerlijk huwelijk 🕮 is wettelijk erkend in België.

Als de toekomstige echtgenoten ook een godsdienstig huwelijk willen, moet dit na het burgerlijk huwelijk gebeuren.

Als jullie in een ander land **burgerlijk gehuwd** 🕮 zijn, dan is jullie huwelijk in principe ook geldig in België.
➔ Contacteer je gemeente voor meer informatie.

Wat verandert er na ons huwelijk?

Als echtgenoot of echtgenote heb je **rechten en plichten** ten opzichte van je partner. De wet verplicht je om samen te wonen en elkaar te helpen. Er bestaan verschillende huwelijksstelsels, waarbij de rechten en plichten een beetje verschillen.
➔ Meer informatie op: www.notaris.be

Echtgenoten zijn gelijk. Zij hebben dezelfde rechten en plichten.

Het huwelijk verandert niets aan de individuele vrijheid van elk van de echtgenoten. De echtgenoten hebben autonomie (vrijheid) binnen het huwelijk, zowel in hun dagelijks leven als in hun werk. Ze kunnen bijvoorbeeld alle twee het beroep doen dat ze zelf kiezen, en relaties hebben met vrienden.

We komen niet meer overeen en willen niet meer samenleven. Wat nu?

Bij grote problemen binnen het koppel kunnen jullie beslissen om uit elkaar te gaan of te scheiden. Alleen een scheiding maakt een definitief einde aan het huwelijk.

Als jullie **uit elkaar gaan**, kan je aan de vrederechter vragen om voorlopige regelingen vast te leggen (voor je woonplaats, kinderen, inkomen,…). ➔ Vraag bij je gemeentebestuur de gegevens van het vredegerecht in jouw kanton.

Om te **scheiden** bestaan er verschillende procedures. Daarbij worden belangrijke zaken geregeld, zoals het hoederecht over de kinderen, de financiële bijdragen voor de kinderen en eventueel ook alimentatie tussen de ex-echtgenoten.
➔ Meer informatie vind je op: www.notaris.be

Een advocaat kan je helpen.
➔ Je kan ook hulp krijgen van een dienst voor familiale bemiddeling. Zie het hoofdstuk ‘Informatie en advies’ onder ‘Juridische hulp’.

We verwachten een kind. Is medische opvolging belangrijk?

Ja. Van bij het begin van de zwangerschap is het belangrijk je medisch te laten opvolgen. Deze prenatale opvolging is belangrijk voor de groei van de baby en voor de moeder. Het geeft je ook de kans om vragen te stellen over de zwangerschap en bevalling.

Waar kunnen we terecht voor medische opvolging?

Je kan zelf een **gynaecoloog** 📖 raadplegen. Je huisarts kan je vertellen waar je terecht kunt.

In Wallonië en Brussel organiseert het (Franstalige) **Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE)** prenatale consultaties, waar je gratis een huisarts, gynaecoloog of vroedvrouw kan bezoeken.

➔ Een ONE-centrum bij jou in de buurt vind je op de website www.one.be.

➔ In Brussel kan je ook terecht bij het Nederlandstalige Kind en Gezin: www.kindengezin.be

Zelfs als je migrant zonder papieren bent, kan je bij deze diensten terecht.

Welke administratie moet een toekomstige mama tijdens haar zwangerschap in orde brengen?

Laat aan je mutualiteit weten dat je een kind verwacht. Daar vertellen ze je wat je precies moet doen. ➔ Zie het hoofdstuk 'Gezondheid'.

Het arbeidsrecht beschermt zwangere werknemers: zij mogen niet ontslaan worden en niet in een risicovolle omgeving werken tijdens hun zwangerschap.

Als je werkt, vraag dan aan de dokter een zwangerschapsattest en geef het aan je werkgever.

Wat moeten we doen als ons kind geboren wordt?

Als jullie kind geboren wordt, dan moeten de moeder of de vader of moeder en vader de geboorte aangeven bij de gemeente waar het kind geboren is, binnen de 15 dagen na de geboorte.

Ook als je migrant zonder papieren bent, moet je dit doen.

Als je niet getrouwd bent, moet de vader bij de gemeente waar jullie wonen een verklaring afleggen waarin hij erkent dat hij de vader is. De moeder moet hierbij aanwezig

zijn, dus doe je dit best al vóór de geboorte. Met deze erkenning kunnen vader en moeder samen en gelijkwaardig het ouderlijk gezag uitoefenen.

Wanneer je de geboorte gaat aangeven, krijg je een aantal **geboortebewijzen**. Deze zijn in de toekomst belangrijk voor je kind, het is dus belangrijk dat je ze goed bewaart.

Ook als je migrant zonder papieren bent krijgt je kind de geboortebewijzen.

Wie moeten we nog laten weten dat we een kind gekregen hebben?

Vergeet niet aan je mutualiteit te laten weten dat je kindje geboren is. Zij zullen je kind inschrijven en je vertellen wat je nog moet doen.

Misschien heb je ook recht op een geboortepremie of kinderbijslag. Je mutualiteit kan je vertellen of dit het geval is en wat je dan moet doen.

Waar kunnen we hulp krijgen als onze baby ziek is?

Consulteer een dokter als je kind ziek is.
➔ Zie het hoofdstuk 'Gezondheid'.

Waar kunnen we de gezondheid van ons kind laten opvolgen?

ONE en Kind en Gezin organiseren medische consulten voor kinderen van minder dan 3 jaar. Je kan er de evolutie van je kind laten opvolgen en het laten vaccineren.

Je kan hier ook terecht als je migrant zonder papieren bent.

Wie kan overdag op onze baby passen?

Als je overdag regelmatig weg moet (omdat je werkt of een opleiding volgt) kan je je baby (tot 3 jaar) naar een crèche of een onthaalouder brengen. Vanaf 2,5 jaar kan je je kind op school inschrijven.
➔ Zie het hoofdstuk 'Onderwijs'.

Bij erkende crèches en onthaalouders wordt de prijs vastgesteld op basis van je inkomen. Er zijn ook niet-erkende crèches en onthaalouders, die soms duur zijn. Vraag informatie en vergelijk de prijzen.
➔ Vraag een lijst van crèches en onthaalouders bij ONE of bij Kind en Gezin.

Zie woordenlijst pagina 67

vrijwilligerswerk

sport

cultuur

verenigingen

muziek

bibliotheken

betrokkenheid

Samen leven

Hoe neem ik deel aan een vereniging?

Er zijn vele soorten verenigingen: beroepsverenigingen, sportieve, culturele, sociale, humanitaire, filosofische, milieuverenigingen,… Sommige organiseren opleidingen en culturele, creatieve en burgeractiviteiten. Daardoor kunnen mensen van alle gemeenschappen die in eenzelfde buurt wonen elkaar leren kennen en harmonieus samenleven. Er zijn ook verenigingen voor mensen van verschillende nationaliteiten, vriendenkringen en verenigingen die mensen helpen zich te integreren en deel te nemen aan het culturele leven.

Door deel te nemen aan een vereniging zul je andere mensen ontmoeten en deelnemen aan het leven in je buurt of aan een sociaal project.

Je kan lid worden of vrijwilliger. **Vrijwilliger zijn** betekent dat je enkele uren van je tijd schenkt aan een vereniging. Een vrijwilliger heeft geen loon of arbeidscontract.

Wat dacht je bijvoorbeeld van: mensen met een handicap begeleiden, een culturele activiteit helpen organiseren, lesgeven, brochures uitdelen, kinderen helpen met hun huiswerk, boodschappen doen voor oudere mensen, administratief werk doen,…

→ Meer weten over vrijwilligerswerk:
- **www.yaqua.org**
- **www.volontariat.be**
- **www.vrijwilligerswerk.be**

→ Om te zien welke verenigingen bestaan:
- **www.culture.be (Franstalig)**
- **www.educperm.cfwb.be (Fr.)**
- **www.cbai.be (Fr.)**
- **www.uitinvlaanderen.be, en www.beta.uitinbrussel.be**
- **www.brussel.irisnet.be**
- Regionale centra voor inburgering in Wallonië (Zie het hoofdstuk 'Informatie en Advies')

→ Verenigingen voor jongeren:
- **www.servicejeunesse.cfwb.be (Fr.)**
- **www.sociaalcultureel.be**

Hoe neem ik deel aan het cultureel leven?

Er worden veel artistieke en culturele activiteiten georganiseerd. Zo zijn er toneelvoorstellingen, concerten en tentoonstellingen, onder andere in de 115 culturele centra van de Franse Gemeenschap. De

cultuurdienst van je gemeentebestuur heeft een planning van de activiteiten in je gemeente.

➔ In de gratis kranten en in de cultuursectie van de grote dagbladen vind je informatie. Ook de culturele centra kunnen je informeren over de activiteiten die zij aanbieden.

Er zijn ook vele musea.

De musea van de Franse Gemeenschap zijn één dag per maand gratis te bezoeken. Sommige zijn het hele jaar door gratis.

Als je steun krijgt van het OCMW of andere verenigingen, kan je korting krijgen op de tickets voor culturele evenementen (vermeld Artikel 27 als je reserveert).

In de bibliotheek en mediatheek kan je boeken, muziek-cd's en films lenen of huren:

- **www.bibliotheek.be**
- **www.lamediatheque.be (Franstalig)**

➔ Voor culturele activiteiten of evenementen bij jou in de buurt:

- **www.culture.be**
- **www.uitinvlaanderen.be**
- **www.ontspanninginvlaanderen.be**

➔ Meer informatie? Ga naar de rubriek 'Espace citoyen' op de website van de Franse Gemeenschap:

- **www.cfwb.be (Franstalig)**

Hoe kan ik mij amuseren, ontspannen en aan sport doen?

Van zodra het klimaat het toelaat, zijn er zowat overal in Brussel en Wallonië **braderijen, rommelmarkten en muziekfestivals.** ➔ Bekijk de agenda in de gratis kranten en de evenementsectie van de grote dagbladen. Of surf naar

- **www.culture.be**
- **www.uitinvlaanderen.be**
- **www.ontspanninginvlaanderen.be**

Het is ook mogelijk vele **sporten** te beoefenen.
➔ Meer informatie: **www.adeps.be** (Fr.) of **www.bloso.be**

De sportverenigingen in je buurt kunnen je vertellen welke activiteiten zij aanbieden.
➔ De meeste gemeenten hebben ook een rubriek 'sport en vrije tijd' of 'toerisme' op hun website.

➔ (Nog) meer weten:

- surf naar **www.brussel.irisnet.be** (rubriek cultuur, toerisme en vrije tijd)
- of naar de Franstalige websites **www.cfwb.be** (rubriek 'loisirs' of 'tourisme et sport')
- en **www.cocof.irisnet.be**

Zie woordenlijst pagina 67

geldproblemen

bank

verzekeringen

sparen

Geld en burgerlijke aansprakelijkheid

Moet ik een bankrekening hebben? Waar dient die voor?

Ja, dat is echt nodig. Als je een bankrekening hebt, kan je betalen met een overschrijving (bijvoorbeeld voor je aardgas of elektriciteit) of met je bankkaart (voor aankopen in een winkel). De twee rekeningen die het meest gebruikt worden, zijn de zichtrekening (of lopende rekening) en de spaarrekening.

- Op een lopende rekening kan je geld storten, afhalen, overschrijven en betalingen doen.
- Op een spaarrekening kan je sparen en je geld interesten laten opbrengen.

Met een bankkaart kan je uit de bankautomaten bankbiljetten halen, waarmee je betaalt bij winkeliers.

Prijzen verschillen van bank tot bank. Vergelijk dus welke diensten je krijgt.

Als je geen verblijfsvergunning hebt in België, kan je toch een gewone zichtrekening openen bij een bank. Je moet dan een officieel identiteitsbewijs tonen (je paspoort of identiteitskaart van je land van herkomst).

Ook bij de post kan je een bankrekening openen.
→ www.bpost.be

Wat doe ik als ik geldproblemen heb?

Diensten voor schuldbemiddeling kunnen je advies geven als je je facturen niet meer kan betalen (de huishuur, elektriciteitsfactuur, afbetaling van leningen,…).
→ Om de gegevens van zo'n dienst te krijgen, contacteer het OCMW van je gemeente of telefoneer naar het (Franstalige) Waalse Gewest: 0800/11.901 of Brussels Hoofdstedelijk Gewest: 02/217 88 05.

Zelfs al heb je moeilijkheden, laat je facturen niet onbetaald! Contacteer de schuldeiser, vraag of je in meerdere keren kan betalen of zoek hulp.

Opgelet met onbetaalde boetes! Betaal boetes meteen als je ze krijgt. Anders riskeer je dat het bedrag verdubbelt en dat een deurwaarder je goederen in beslag neemt.

Wat met kopen op krediet?

Opgelet met krediet! Kopen op krediet is aanlokkelijk maar je riskeert dat je diep in de schulden geraakt, zodat je niet meer regelmatig kan terugbetalen. De totaalprijs met interesten is soms veel hoger dan het bedrag dat je leende. Vooral als het gaat over aanbiedingen van particulieren of niet erkende bedrijven, riskeer je bedrogen te worden.

Als je absoluut een lening nodig hebt en maar een klein inkomen hebt, kan een sociaal begeleid krediet interessant zijn.

➔ Neem bijvoorbeeld contact op met Credal: www.credal.be (Franstalig)

Welke verzekeringen moet ik nemen? Waar dienen ze voor?

In België zijn twee verzekeringen verplicht: de burgerlijke aansprakelijkheid 🕮 als je een auto hebt, en de woningverzekering als je huurder of eigenaar bent.

Wanneer je per ongeluk een wagen beschadigt of iemand verwondt, of als je huis uitbrandt, riskeer je heel veel geld te moeten betalen. Als je verzekerd bent, zal de verzekering voor jou betalen. Om verzekerd te zijn moet je jaarlijks een premie betalen aan de verzekeraar. In ruil daarvoor zal de verzekeraar alle kosten of een deel ervan betalen als je een ongeluk hebt.

Je verzekert je best tegen al die risico's en schade die grote geldproblemen zouden veroorzaken, als je ze zelf zou moeten betalen. De familiale verzekering bijvoorbeeld ('burgerlijke aansprakelijkheid privé leven') zal de schade terugbetalen die jij of een van je familieleden aan iemand toebrengt. De hospitalisatieverzekering betaalt voor de medische kosten die de mutualiteit niet terugbetaalt.

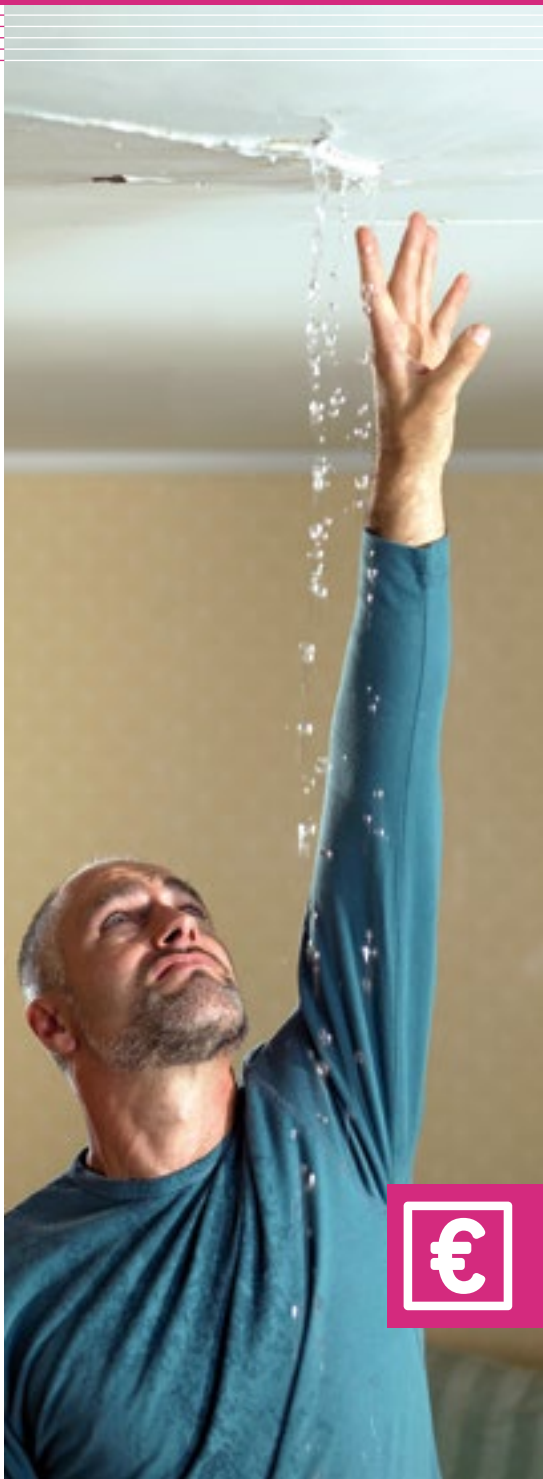

➔ Om een verzekering af te sluiten, neem je contact op met je bank, de Post, een makelaar of rechtstreeks met een verzekeringsmaatschappij.

Waar moet ik op letten bij mijn persoonlijke zaken?

- Voor je een document of **contract** 🕮 ondertekent, moet je het heel goed nalezen. Aarzel niet om vragen te stellen en om belangrijke punten nog eens te bekijken. Vraag raad bij professionelen. Als je twijfelt, onderteken dan niet!

  Opgelet. Je handtekening maakt een document officieel en geeft het een wettelijke waarde. Als je een document ondertekent, ga je akkoord met wat erin staat en heb je verplichtingen ten opzichte van de persoon die je gevraagd heeft om te ondertekenen.

- Maak een kopie van elk document dat je ondertekent en bewaar die goed.

- Als je cash betaalt, vraag dan een betalingsbewijs (ontvangstbewijs). Daarop moet de datum staan, hoeveel je betaalde en waarvoor. Bijvoorbeeld 'huur december 2013'. De persoon die het geld ontvangt, moet het betalingsbewijs ondertekenen. Bewaar elk betalingsbewijs goed; het kan dienen als bewijs bij problemen.

Zie woordenlijst pagina 67

Informatie en advies

Informatie en advies

Waar vind ik informatie en nuttige diensten?

DEELNEMEN AAN HET SOCIAAL EN CULTUREEL LEVEN

In Wallonië en Brussel bieden vele verenigingen je niet alleen individuele diensten aan (zoals begeleiding en sociaal-medisch-psychologische hulp) maar ook sociale en culturele activiteiten waaraan je kan deelnemen als ze je interesseren: organisaties die de rechten van de mens verdedigen, vrouwenbewegingen, centra voor natuurbescherming, burgerbewegingen,…
Ze werken ofwel op lokaal niveau, in je buurt of gemeente, ofwel op een groter, gewestelijk of gemeenschapsniveau. Zo zijn er bijvoorbeeld:

- verenigingen voor cultuur en voortgezet onderwijs,
- jeugdbewegingen, -centra en -verenigingen,
- verenigingen voor migranten of rond migrantenthema's.

Aarzel niet om inlichtingen te vragen over de doelstellingen en activiteiten van deze verenigingen, via de onthaalbureaus of regionale centra voor inburgering, of rechtstreeks op het internet.

- **www.guidesocial.be** (Franstalig)
- **www.fov.be (Nederlandstalig)**

BEGELEIDENDE DIENSTEN VOOR NIEUWKOMERS

Deze verenigingen bieden informatie, begeleiding en ondersteuning voor nieuwkomers. Ze kennen de behoeften van nieuwkomers en kunnen je praktische hulp bieden.

IN BRUSSEL

1000 BRUSSEL
MAISON DE LA SOLIDARITÉ
Sint-Katelijneplein 44A
Tel: 02/279.63.80
Fax: 02/279.63.89

1030 SCHAARBEEK
ATMOSPHÈRE AMO
(Vereniging voor hulp aan jongeren)
Koninginneplein 35
Tel/Fax: 02/218.87.88
GSM: 0484/953.288
www.atmosphere-amo.be

1050 ELSENE
CIRÉ *(Coördinatie en initiatieven voor vluchtelingen en vreemdelingen)*
Visvijverstraat 80/82
Tel: 02/629.77.10
www.cire.be

1070 ANDERLECHT
CONVERGENCE
Herzieningslaan 36-38
Tel: 02/523.82.46
GSM: 0473/81.61.55
www.convergence.be

1080 SINT-JANS-MOLENBEEK
SAMPA *(Dienst voor hulp aan de Molenbeekse Nieuwkomers)*
Graaf van Vlaanderenstraat 15
Tel: 02/422.06.11
Fax: 02/422.06.27
www.molenbeek.be

1190 VORST
CONVIVIAL
(Vereniging voor integratie van vluchtelingen)
Gerijstraat 33-35
Tel: 02/503.43.46
Fax: 02/503.19.74
www.convivial.be

1210 SINT-JOOST-TEN-NODE
LA VOIX DES FEMMES
Verbondsstraat 20
Tel. : 02/218.77.87
Fax : 02/219.60.85
www.lavoixdesfemmes.org

NEDERLANDSTALIGE DIENST
BON
(Brussels onthaalbureau voor inburgering)
– Toekomststraat 351080 Sint-Jans-Molenbeek
– Philippe de Champagnestraat 23 1000 Brussel
– Colignonplein 4 1030 Schaarbeek
Tel. : 02/501.66.80
www.bon.be

IN WALLONIE – REGIONALE CENTRA VOOR INTEGRATIE

WAALS-BRABANT
CRIBW
(Centre Régional d'Intégration du Brabant Wallon)
Rue de Mons 17/1
1480 Tubize
Tel.: 02/366.05.51
www.cribw.be

CHARLEROI
CRIC
(Centre Régional d'intégration de Charleroi)
Rue Hanoteau 23
6060 Gilly
Tel.: 071/20.98.60
www.cricharleroi.be

LA LOUVIÈRE
CeRAIC
(Centre Régional d'Action interculturelle de la Région du Centre)
Rue Dieudonné François 43
7100 Trivières (La Louvière)
Tel.: 064/23.86.56
www.ceraic.be

LIÈGE (LUIK)
CRIPEL
(Centre Régional pour l'intégration des Personnes Etrangères ou d'Origine étrangère de Liège)
Place Xavier Neujean 19B
4000 Liège
Tel.: 04/220.01.20
www.cripel.be

MONS (BERGEN)

CIMB
(Centre Interculturel de Mons et du Borinage)
Rue Grande, 56 – 7330 Saint-Ghislain
Tel.: 065/61.18.50
www.cimb.be

NAMUR (NAMEN)

CAI *(Centre d'action interculturelle de la province de Namur)*
Rue Docteur Haibe 2
5002 Saint-Servais (Namur)
Tel.: 081/73.71.76
www.cainamur.be

VERVIERS

CRVI *(Centre Régional de Verviers pour l'intégration des personnes étrangères et d'origine étrangère)*
Rue de Rome 17 – 4800 Verviers
Tel.: 087/35.35.20
www.crvi.be

INFORMATIE OP HET INTERNET

INFORMATIE VOOR NIEUWKOMERS

Er bestaat een website over de wetgeving en procedures in verband met vreemdelingen (verblijf, werk, wonen,…)

- **www.newintown.be**

NUTTIGE ALGEMENE INFORMATIE

Een andere website geeft je veel informatie en helpt je met wonen, gezondheid, werk en andere belangrijke zaken:

- **www.belgopocket.be**

Ook de rubriek 'Citoyens' op de website van de Franse Gemeenschap geeft informatie over je dagelijkse leven en over de verschillende onderwerpen in deze brochure:

- **www.cfwb.be (Franstalig)**

BELGIË EN JOUW GEWEST

Website van de federale overheid België:

- **www.belgium.be**

Website van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- **www.bruxelles.irisnet.be**

Website van het Waalse Gewest:

- **www.wallonie.be**

JOUW STAD EN JOUW GEMEENTE

De meeste steden en gemeenten hebben een website. Bijvoorbeeld:

- **www.brussel.be**
- **www.charleroi.be (Franstalig)**
- **www.liege.be (Franstalig)**
- **www.molenbeek.be**

Vraag inlichtingen bij je gemeente of stad, of:

- bij de Vereniging van de stad en de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: **www.vsgb.be**
- bij l'Union des Villes et Communes: **www.uvcw.be** (Franstalig en Engelstalig)

INTERNET

Heb je geen internet-aansluiting? In Wallonië kan je terecht bij een Espace Public Numérique (EPN):

- **www.epn-ressources.be** (Franstalig)

Ook in vele gemeentelijke bibliotheken is de toegang tot het internet gratis.

- **www.bibiliotheek.be**

Een deel van de websites die je in deze brochure vindt zijn tweetalig (Frans en Nederlands). Sommige zijn ook beschikbaar in het Engels en het Duits. Je kan de taal veranderen door te klikken op fr/nl/de/en/…, meestal in de rechterbovenhoek.

Lees je de taal niet goed genoeg om deze websites te gebruiken? Vraag aan een hulpverlener, een buur, vriend of iemand die de taal goed kent om je te helpen.

SPECIFIEKE HULP

JURIDISCHE HULP

Voor juridisch (wettelijk) advies (over je verblijfsvergunning, scheiding, conflict met de eigenaar van je huurwoning, met een bedrijf,…) kan je een advocaat contacteren. Je vindt een lijst van advocaten en hun gegevens op de volgende website:

- **www.advocaat.be**

Je kan ook een **Bureau voor juridische bijstand (BJB)** contacteren voor een gratis eerste gesprek. Voor een procedure of verder advies kan je een advocaat krijgen als je inkomen aan bepaalde voorwaarden voldoet. Je vindt de gegevens van een BJB in jouw buurt op de website:

- **www.advocaat.be**

De **Association pour le droit des étrangers (ADDE)** wil de rechten van vreemdelingen beschermen voor meer sociale rechtvaardigheid. ADDE geeft gratis (Franstalig) juridisch advies per e-mail, telefoon en op afspraak. Ze kunnen je ook doorverwijzen naar een vereniging in je buurt: 02/227.42.41, servicejuridique@adde.be

- **www.adde.be** (Franstalig)

Het **Centrum voor gelijkheid van kansen** heeft ook een juridische dienst die gespecialiseerd is in vreemdelingenrecht. Bel het gratis nummer **0800/12800** voor een adres bij jou in de buurt.

- **www.diversiteit.be**

Ook sommige centra voor gezinsplanning houden juridische consultaties (over familierecht).

Je kan ook hulp vragen van een **bemiddelaar** 🕮 als je een conflict wil oplossen door te praten met een buitenstaander. Zo kan je een (dure) rechtszaak in de rechtbank vermijden.

- **www.mediation-justice.be/nl**
- **www.advocaat.be**

De meeste privédiensten (banken, verzekeringen, telefoonoperatoren...) hebben een bemiddelaar.

- **www.ombudsman.be**

SOCIALE BIJSTAND

De **Openbare centra voor maatschappelijk werk (OCMW)** bieden hulp en begeleiding als je een materieel, sociaal, psychologisch of medisch probleem hebt. Het OCMW kan je helpen op verschillende manieren: door je te informeren en te begeleiden, door financiële bijstand of voedselpakketten te geven en door je te helpen bij het vinden van werk. Om hulp te krijgen van het OCMW moet je aan een aantal voorwaarden voldoen. Er is een OCMW in elke gemeente.

DISCRIMINATIE

Het **Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding** en **het Instituut voor gelijkheid van vrouwen en mannen** helpen mensen die gediscrimineerd zijn. Om een klacht in te dienen of voor een adres bij jou in de buurt, bel je het gratis nummer **0800/12800**.

- **www.stop-discrimination.be** (Franstalig)

TAALPROBLEMEN

Als je problemen hebt met schrijven, contacteer dan een sociale of juridische dienst of een vereniging bij jou in de buurt. Neem contact op met je gemeente voor meer informatie.

Als je problemen hebt om de taal van jouw Gewest te spreken of te begrijpen, bestaat er een speciale dienst voor het vertalen en tolken. Je moet de aanvraag daarvoor doen bij een sociale instelling (een vereniging, gemeente, ziekenhuis, medisch centrum,…). Praat erover met je contactpersoon. De dienst heet SeTIS (Services de Traduction et d'Interprétariat en milieu Social – Sociale vertaal- en tolkdiensten). Je kan ook hulp vragen van een andere dienst: **www.servicedinterpretariatsocial.be**

ILLEGAAL VERBLIJF

Als je migrant zonder papieren bent, bestaan er speciale diensten die je advies kunnen geven (op het vlak van gezondheid, woning, werk,…).

- **www.cire.be** (Franstalig)
- **www.orcasite.be** (Nederlandstalig)

HUISELIJK GEWELD

Als jijzelf of iemand in je omgeving slachtoffer is van huiselijk geweld, kan je erover praten bij een hulplijn voor huiselijk geweld (op het gratis nummer **0800 300 30**). Iemand zal er naar jou luisteren, advies geven en je vertellen waar je terecht kan.

In nood of om klacht neer te leggen, kan je de politie contacteren.

Woordenlijst

Woordenlijst

Aangetekend: manier van verzenden bij de post, waarbij je een bewijs krijgt dat je een brief of pakje hebt verstuurd en dat de persoon naar wie je het stuurde het ontvangen heeft. Een brief (of zending) aangetekend versturen kost meer, maar het verzendingsbewijs heeft een wettelijke waarde.

Bemiddeling: gesprek met een neutrale persoon (buitenstaander) waarbij je probeert een probleem of conflict op te lossen.

Burgerlijk: bij het gemeentebestuur.

Burgerlijke aansprakelijkheid: het feit dat je verantwoordelijk bent voor jouw daden en de daden van wie je ten laste hebt. Als een spelend kind bijvoorbeeld de ruit van een buur breekt, moet de ouder of de verzekering de buur betalen om de schade te herstellen.

CLB / PMS: elke Nederlandstalige school werkt samen met een CLB (centrum voor leerlingenbegeleiding) en elke Franstalige school met een PMS (psycho-medisch-sociaal centrum). Bij het CLB en PMS is er een team van psychologen, sociaal assistenten, dokters en verplegers. Zij luisteren naar de leerlingen en hun familie en zoeken samen met hen naar oplossingen. Zo kunnen ze je kind helpen bij het maken van keuzes op school, bij leerstoornissen, problemen met het integreren in de groep,…

COCOF: Commission communautaire française of Franse Gemeenschapscommissie, de instelling die verantwoordelijk is voor culturele, sociale, gezondheids- en onderwijszaken, voor de Franstalige instellingen in Brussel.

Contract: een overeenkomst die twee of meer mensen ondertekenen. Een contract verplicht de twee partijen om iets te geven, te doen of niet te doen. Het beschrijft de rechten en plichten voor de twee partijen. Bijvoorbeeld: een arbeidsovereenkomst, een lening, een huwelijks-, verkoops-, huur- of verzekeringscontract.

Discriminatie: We spreken van discriminatie als één persoon in (ongeveer) dezelfde situatie minder goed wordt behandeld dan een andere persoon, op basis van zijn of haar geslacht, ras, leeftijd, land van herkomst, godsdienst of seksuele geaardheid.

Dringende medische hulp: systeem van terugbetaling en ondersteuning in de gezondheidszorg voor mensen zonder papieren. Je vraagt deze hulp aan bij het OCMW. Ga in geval van nood bij een dokter of naar het ziekenhuis. Zeg daar zeker onmiddellijk dat je geen mutualiteit hebt.

Forfait: systeem waarbij de mutualiteit elke maand een bepaald bedrag betaalt aan het medisch centrum waar jij aangesloten bent. Met dit systeem betaal je niets wanneer je bij de dokter gaat.

Geblokkeerde rekening: speciale bankrekening die je opent op naam van de huurder en de eigenaar en waarop je de huurwaarborg stort. Deze rekening blijft 'geblokkeerd' zolang je huurt. Om het geld dat erop staat terug te krijgen zijn de handtekening van de eigenaar en de huurder nodig.

Gelijkschakeling: document waardoor het diploma dat je in jouw land behaald hebt, erkend wordt in België.

Geschrapt: van een lijst weggehaald, uitgesloten.

Grondwet: de belangrijkste rechtsregel die de werking van de samenleving en haar instellingen regelt.

Gynaecoloog: dokter die gespecialiseerd is op het vlak van seksualiteit en geboorte.

Huur: prijs die de huurder elke maand moet betalen om in een woning te mogen verblijven.

Huurwaarborg: geld dat dient om de eigenaar te betalen voor schade die jij als huurder zou veroorzaken. Als je de woning niet beschadigd hebt en geen schulden meer hebt aan de eigenaar, krijg je de huurwaarborg en de interesten ervan terug als je de woning verlaat.

Inflatie: prijsstijging.

Lasten: het verbruik van water, gas en elektriciteit. Er zijn soms ook gemeenschappelijke lasten voor het licht in de traphal, voor de lift,… Meestal zitten de lasten niet in de huurprijs en moet je ze apart betalen.

Leefloon en sociale bijstand: het leefloon is een vorm van financiële bijstand. Sociale bijstand is er in verschillende vormen: medische hulp, voedselpakketten, hulp bij huisvesting (woning), tijdelijke financiële steun,… Aan deze hulpmiddelen zijn voorwaarden verbonden en ze worden toegekend door de Openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW). Zie hoofdstuk 'Informatie en advies' onder 'Sociale bijstand'.

Plaatsbeschrijving: uitgebreide beschrijving van de toestand waarin een woning zich bevindt voordat je ze huurt. Op de plaatsbeschrijving moet een datum staan en ze moet ondertekend worden door jou (de huurder) en de eigenaar.

Pluralisme: diversiteit in de samenleving. Deze diversiteit zie je aan de verschillende meningen, ontwikkelingen of ideologieën in de samenleving en haar openbare instellingen. Pluralisme kan bestaan op verschillende vlakken maar de belangrijkste voorbeelden zijn politiek en syndicaal (van de vakbond) pluralisme, filosofisch, gemeenschaps- en cultureel pluralisme.

PMS: zie CLB.

Schoolagenda: schrift of agenda waarin leerlingen het lessenrooster en het huiswerk (oefeningen en lessen) dat ze thuis moeten doen noteren. Hierin kunnen ouders en leraars of leraressen naar elkaar schrijven. De ouders bekijken en ondertekenen de schoolagenda van hun kind elke dag.

Vereniging: groep mensen die hun kennis delen en samenwerken voor een gemeenschappelijke doelstelling. Het doel van een vereniging is een dienst, activiteit of project, en geen industriële of commerciële activiteit. Verenigingen zijn plaatsen waar burgers elkaar ontmoeten, van gedachten wisselen en waar ze leren verantwoordelijkheden uit te oefenen.

Nota's

Tekst, opmaak en publicatie

Coördinatie en redactie brochure: Jonathan Willems, Agence Alter
Grafische vormgeving: Françoise Walthéry — **Pictogrammen**: gereproduceerd met de vriendelijke toelating van Lire et Écrire — **Advies redactie**: Lydia Magnoni — **Proeflezen:** Eddy Boumans — **Vertaling:** Sophie Dekesel

Agence Alter

Deze brochure werd gemaakt op vraag van de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest
en de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF),
met de steun van het Europees Integratiefonds van onderdanen van derde landen (EIF).

Dankbetuigingen

Stuurgroep:
Mw. Juliette Bach (Agence FSE)
Mw. Aude Garelly (Agence Alter)
Dhr. Thomas Lemaigre (Agence Alter)
Dhr. Patrick Liebermann (Kabinet van minister Laanan)
Dhr. Laurent Mont (Kabinet van minister Tillieux)
Dhr. Philippe Sterckx (Kabinet van minister Picqué)
Dhr. Jonathan Willems (Agence Alter)

Adviescomité:
Mw. Annie Amoureux
(Centre bruxellois d'action interculturelle, CBAI)
Dhr. Ali Benabid (Conseil consultatif de prévention et de sécurité)
Mw. Françoise Berwart (CBAI)
Mw. Marie-Pierre Durt
(Franse Gemeenschapscommissie, Cocof)
Mw. Chantal Gosseau (Dispositif interrégional d'appui et de concertation de toute la Wallonie, DISCRI)
Dhr. Jean-Michel Heuskin (Centre régional pour l'intégration des personnes étrangères ou d'origine étrangère de Liège, CRIPEL)
Mw. Christine Kulakowski (CBAI)
Mw. France Lebon (Service général de la Jeunesse et de l'Education permanente – Fédération Wallonie-Bruxelles)
Mw. Frédérique Mawet
(Coordination et initiatives pour réfugiés et étrangers, CIRÉ)
Dhr. Quentin Poncelet (Fédération Wallonie-Bruxelles)
Dhr. Francis Sprenghetti (CPAS de Liège)
Dhr. Michel Vanderkam (Centrum voor gelijkheid van kansen)
Dhr. Michel Villan (Direction de l'intégration des personnes étrangères et de l'égalité des chances, Service public de Wallonie)
Mw. Nathalie de Wergifosse (CIRÉ)

Alle personen en verenigingen die hebben deelgenomen of meegewerkt aan deze brochure, ze hebben nagelezen of advies gaven, meer bepaald:
Dhr. Tsèvi Adomayakpor
(Brussels onthaalbureau, Bureau d'accueil bruxellois, BON)
Mw. Mirjam Amar (Kruispunt Migratie-Integratie)
Dhr. Alexandre Ansay (CBAI)
Mw. Maria-Elvira Ayalde (CIRÉ)
Mw. Hafida Bachir (Vie féminine)
Dhr. Olivier Balzat (Collectif Alpha asbl)
Mw. Nadia Benmessaoud
(Ministerie van de Franse Gemeenschap)
Mw. Françoise Berwart (CBAI)
Dhr. Jan Blondeel (Koning Boudewijnstichting)
Mw. Brigitte Bouton
(Conseil régional wallon des services de santé mentale)
Dhr. Eric Buyssens (FGTB Bruxelles)
Mw. Gaëlle Chapoix
(Fédération des maisons médicales, FMM)
Mw. Elodie Cheppe (Rode Kruis)
Mw. Françoise Claude (Femmes prévoyantes socialistes, FPS)
Dhr. Daniel de Beer
Mw. Els De Clercq (Lire et Écrire)
Dhr. Eric De Jonge (BON)
Mw. Cécile De Wandeler (Vie féminine)
Mw. Anne-Chantal Denis (Lire et Écrire Bruxelles)
Mw. Nathalie Dewolf (Lire et Écrire)
Mw. Nadia Dziergwa (Lire et Écrire)
Dhr. José Garcia (Syndicat des locataires)
Mw. Caroline Heller (Lire et Écrire)
Mw. Begonia Kainas (Hôpital Saint-Pierre)
Mw. Pina Lattuca
(Centre régional interculturel du Centre, CeRAIC asbl)
Mw. Annette Legaye (FOREM)
Mw. Julie Lejeune (Centrum voor gelijkheid van kansen)
Mw. Dominique Plasman (FPS)
Dhr. David Praile (Solidarités nouvelles)
Dr Michel Roland (Santés plurielles)
Dhr. Eric Semal
(Coordination de l'action sociale de Schaerbeek, CASS Schaerbeek)
Mw. Catherine Stercq (Lire et Écrire)
Dhr. Rachid Talbi (CeRAIC asbl)
Mw. Marianne Tilot
(Kabinet van de minister van onderwijs, Mw. Simonet)
Dhr. Jonathan Unger (CBAI)
Dhr. Antonio Utreras

De hierboven vermelde personen werden geraadpleegd in het kader van de redactie van deze brochure.
Zij zijn niet verantwoordelijk voor de inhoud ervan.

FRANSE GEMEENSCHAP
Wallonië
Franse Gemeenschapscommissie

Leven in **België**

- Basisrechten
- België
- Diensten
- Werken
- Wonen
- Gezondheid
- Onderwijs
- Familie
- Samen leven
- Geld
- Informatie en advies

Deze brochure kan je aanvragen bij de volgende diensten:

- **Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles**
  Service général de la Jeunesse et de l'Education Permanente
  Leopold II-laan 44 (kantoor 2A025) – 1080 Brussel – participationculturelle@cfwb.be
- **Service Public de Wallonie, Département Action sociale et Santé**
  Avenue Gouverneur Bovesse, 100 – 5100 Jambes
- **Administration de la Commission communautaire française, Service de la Cohésion sociale**
  Paleizenstraat 42 – 1030 Brussel

Ze is ook beschikbaar in pdf-formaat op de volgende websites:

- Fédération Wallonie-Bruxelles: *www.educperm.cfwb.be*
- Service Public de Wallonie: *http://socialsante.wallonie.be*
- Commission Communautaire Française: *www.cocof.irisnet.be*
- Centre Bruxellois d'Action Interculturelle: *www.cbai.be*

FRANSE GEMEENSCHAP
Wallonië
Franse Gemeenschapscommissie
Met de steun van het Europees integratiefonds van onderdanen van derde landen (EIF)